



Sürgősséggel!

Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat

POLGÁRMESTER



1153 Bp., Bocskai u. 1-3. • 1601 Bp. Pf. 46. • Tel.: 305-3136 • Fax.: 307-7360 • polgarmester@bpxv.hu •  
www.bpxv.hu

Szám: SZCSTB: 1/63-135/2012  
Ülés ideje: 2013. május 21.

Hiv. sz.: 5/...../2012.

2013 MAJ 17

Atvete

gné

## ELŐTERJESZTÉS

**átfogó értékelés a XV. kerületi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról**

**Tisztelt Szociális, Családvédelmi és Tulajdonosi Bizottság!**

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 96. § (6) bekezdése értelmében a helyi önkormányzatnak a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatai ellátásáról évente átfogó értékelést kell készíteni, amelyet a Képviselő-testület megtárgyal és az éves értékelésről tájékoztatja a Budapest Főváros Kormányhivatalának Szociális és Gyámhivatalát. A Képviselő-testület egyes képviselő-testületi hatáskörök átruházásáról és egyes hatáskörök megállapításáról szóló 27/2011. (V. 31.) önkormányzati rendeletének 5. §-ában e hatáskörét átruházta a Szociális, Családvédelmi és Tulajdonosi Bizottságra, ezért a bizottság tárgyalja meg és értékeli a kerületi gyermekvédelmi munkát.

Az értékelést a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) sz. Kormányrendelet előírásainak megfelelően készítettük el, mely 10. sz. mellékletében tartalmi követelményeket határozott meg a helyi önkormányzatok számára az értékelés elkészítéséhez.

Az átfogó értékelés jelen előterjesztés melléklete, az értékelés összeállításában közreműködtek a gyermekvédelemben érintett intézmények, szervek, a XV. kerületi Kormányhivatal Gyámhivatala és a Polgármesteri Hivatal érintett osztályai.

Az értékelés tartalmazza a jövőre vonatkozó feladatok, tennivalók megjelölését.

Javasoljuk, hogy a kerületi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról szóló értékelést a tisztelt Bizottság tárgyalja meg és fogadja el.

Budapest, 2012. május 6.

**László Tamás**  
polgármester

- 1) Témafelelős: Intézményfelügyeleti és Humán Főosztály.....
- 2) Egyeztetésre megküldve: Vizér Klára alpolgármester.....
- 3) Mellékletek: -
- 4) Jegyzői láttamozás: 2013. május „.....” Aláírás: .....
- 5) Meghívandók: ESZI: Gráczer Irma (igazgató), Révész Magda (Fióka vezető),  
Egyesített Bölcsődék: Kocsis Lászlóné (igazgató)
- 6) Az előterjesztést kapiák: -

**Melléklet:** gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról szóló átfogó értékelés

**Határozati javaslat:**

A Szociális, Családvédelmi és Tulajdonosi Bizottság úgy dönt, hogy

- (1) az önkormányzat 2012. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról szóló átfogó értékelést – az előterjesztés melléklete szerinti tartalommal - elfogadja.

Határidő: 2013. május 21.

Felelős: polgármester

- (2) felkéri a polgármestert, hogy az értékelést juttassa el Budapest Főváros Kormányhivatalának Szociális és Gyámhivatalához.

Határidő: 2013. június 15. (az értékelés továbbítására)

Felelős: polgármester

**Jogszabályi hivatkozás:**

- a *gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról* szóló 1997. évi XXXI. tv. 96. §. (6) bekezdése,
- a *gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról* szóló 149/1997. (IX.10.) Kormányrendelet 170/A. §-a és 10. sz. melléklete,
- a *Képviselő-testület egyes képviselő-testületi hatáskörök átruházásáról és egyes hatáskörök megállapításáról* szóló 27/2011. (V. 31.) önkormányzati rendeletének 5. §-a.

**A határozat elfogadásához egyszerű szavazattöbbség szükséges!**

BJ C



**ÁTFOGÓ ÉRTÉKELÉS**

**BUDAPEST FŐVÁROS XV. KERÜLET  
ÖNKORMÁNYZATÁNAK**

**2012. ÉVI**

**GYERMEKJÓLÉTI ÉS GYERMEKVÉDELMI  
FELADATAINAK ELLÁTÁSÁRÓL**

# TARTALOMJEGYZÉK

1.	<u>A település demográfiai mutatói</u>	1. o.
2.	<u>Az önkormányzat által nyújtott pénzübeli ellátások</u>	3. o.
3.	<u>Az önkormányzat által nyújtott természetbeni és egyéb támogatások</u>	
4.	<u>Személyes gondoskodást nyújtó ellátások</u>	11. o.
5.	<u>A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai</u>	20. o.
6.	<u>A gyermekek napközbeni ellátása és átmeneti gondozása</u>	27. o.
7.	<u>Az önkormányzat és a civil szervezetek együttműködése, szabadidős és sport programok</u>	43. o.
8.	<u>Jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedések</u>	47. o.
9.	<u>A gyámhivatal gyermekvédelmi feladatai és hatósági intézkedéssel elrendelt gyermekvédelmi tevékenysége</u>	49. o.
10.	<u>Bűncselekmények elkövetése pártfogói felügyelet, rendőrségi munka</u>	55. o.
11.	<u>Az ellenőrzések tapasztalatai</u>	58. o.
12.	<u>Megállapítások és a jövőre vonatkozó javaslatok, célok, tennivalók</u>	59. o.

Az anyag összeállításában a XV. kerületi Polgármesteri Hivatal (gyermekvédelem, szociális ellátás, művelődés, oktatás), az önkormányzati intézmények (Egyesített Szociális Intézmény, Egyesített Bölcsődék, nevelési-oktatási intézmények), illetve a Budapest Főváros Kormányhivatala Budapest XIV., XV., XVI. ker. Népegészségügyi Intézet, a BRFK XV. kerületi Rendőrkapitányság a Budapest Főváros Kormányhivatala Igazságügyi Szolgálat Fiatalkorú Bűnelkövetők Pártfogó Felügyelői Osztálya és a Budapest Főváros Kormányhivatala XV. kerületi Gyámhivatal munkatársai vettek részt.

## **1. A település főbb demográfiai mutatói**

### ***a.) Kerületi népesség alakulása (év/fő):***

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
82.452	81.583	81.139	79.679	79.792	80.653	80.292

### ***b.) Korcsoportok szerinti állapot (2009-ben, 2010-ben, 2011-ben és a 2012 - december 31-i adatok szerint):***

Korcsoport	létszám (fő)			
	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év
0 – 3 éves (bölcsődés korú)	2.093	2.585	1.999	2.030
4 – 6 éves (óvodás korú)	1.886	1.973	2.051	2.077
7 – 14 éves	5.278	5.095	5.200	5.132
15 – 18 éves	3.453	3.324	3.181	2.938

0 – 14 éves korosztály	9.267	9.653	9.250	9.239
0 – 18 éves korosztály	12.710	12.977	12.431	12.237

**c.) Házasságkötések száma ( 2009-ben, 2010-ben, 2011-ben és a 2012-ben):**

év	2009.	2010.	2011.	2012.
Házasságkötések száma	200	180	163	192

**d.) Születések száma ( 2009-ben, 2010-ben, 2011-ben és a 2012-ben):**

év	2009.	2010.	2011.	2012.
Születések száma	701	618	615	665

A lakosság korösszetétele az európai és a magyar trendet követi, az időskorúak száma kismértékben, de folyamatosan emelkedik, amíg a születések száma csökken, amely hosszabb távon a népesség előregedését jelentheti.

A társadalomkutatók szerint ennek oka lehet a gazdasági és érzelmi bizonytalanság, a családi kapcsolatok lazulása, valamint a hagyományos családi struktúrák eltűnése, a szülőkből és gyermekeikből álló nukleáris családok létrejötte. Valamennyi pszichológiai életminőség-mutató jobb azok között, akik úgy érzik, nehéz élethelyzetben is számíthatnak családtagjaikra. A fiatalok hetven százaléka mondja azt, hogy nem lehet az ember igazán boldog, ha nincs gyermeke, és nyolcvan százalékuk összességében a házasságot tartja a legjobb életformának.

Ezért is örvendetes tény, hogy kerületünkben 2012-ben megfordult a csökkenő tendencia mind a házasságkötések, mind a gyermekek születését illetően. Több házasság kötött, és több gyermek született, mint az előző évben/ években.

## **2. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli ellátások**

A **rendkívüli gyermekvédelmi támogatás** feltételeit az önkormányzat a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. (továbbiakban: Gyvt.) alapján helyi rendeletében szabályozza. Célja, hogy a gyermeket nevelő családok időszakos létfenntartási gondjaik enyhítésére támogatásban részesüljenek. A XV. kerület évek óta kiemelt figyelmet fordít a gyermeket, gyermekeket nevelő családok célzott megsegítésére.

Az önkormányzat 2012-ben gyermekvédelmi támogatás kifizetésére **46.496 millió Ft**-ot használt fel, amely **2198** fő részére biztosított segítséget **7.727 esetben**. Összességében éves szinten 1 – 1 fő átlagosan 3 alkalommal vette igénybe ezt a támogatási lehetőséget.

**A rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma, támogatási esetek és a kifizetett támogatás összegei:**

	Pénzbeli támogatásban részesített személyek (fő)			Támogatási esetek			Felhasznált összeg (eFt, )		
	száma						2010. év	2011. év	2012. év
	2010. év	2011. év	2012. év	2010. év	2011. év	2012. év			
Egyszer részesült támogatásban	802	679	739	802	679	739	4.306	3.613	4182
Kétszer részesült támogatásban	361	354	292	722	708	584	4.119	4.160	3467
Háromszor vagy többször részesült támogatásban	1.643	1.283	1167	7.826	6674	6404	46.956	41.311	38.847
<b>Összesen</b>	<b>2.806</b>	<b>2.316</b>	<b>2.198</b>	<b>9.350</b>	<b>8.061</b>	<b>7.727</b>	<b>55.381</b>	<b>49.084</b>	<b>46.496</b>

A fenti táblázat adataiban csökkenő tendencia fedezhető fel, melynek oka a lakosság szám csökkenése és az évek óta változatlan (28.500,- Ft.) öregségi nyugdíjminimum. E jelenség a támogatási esetek számában és a ráfordított összeg kifizetésében is megmutatkozik. A családok támogatásának

megállapítható összege nem változott az előző évekhez képest, ezért az alkalmankénti támogatás összege 2012-ben 2.500–7.000,- Ft. között mozgott. Egy alkalommal összesen legfeljebb 46.000,- Ft. illetve éves szinten gyermekenként legfeljebb 48.000,- Ft. segélyt kaphattak a kérelmezők.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatást igénylők közül elutasításra is sor került az elmúlt év folyamán. Az elutasítások száma, amely a család egy főre eső magasabb jövedelme miatt, vagy az éves megállapított forintkeret összegének felhasználásán túl benyújtott kérelem miatt került elutasításra, illetve a kérelmező nem működött együtt a hivatallal 2010-ben 141, 2011-ben hasonló okok miatt 135, 2012-ben pedig 58 kérelem volt.

A gazdasági válság hatásai a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesülő családok életében is megnyilvánul. Az elmúlt évben megnőtt azon kérelmezők száma, ahol mindkét szülő munkanélkülivé vált. Jellemzően az anya jövedelmét a gyēs és a családi pótlék alkotta, az apa pedig munkanélküli ellátásban, vagy foglakoztatást helyettesítő támogatásban részesült.

A XV. kerületben a munkanélküliség a korábbi években többnyire a roma családokat érintette, de mostanra az Intézményfelügyeleti és Humán Főosztály Szociális és Egészségügyi Osztály munkatársainak tapasztalata szerint, megfordult az arány a nem roma származású családok irányába.

### **Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás**

A szegénységben élő gyermekek családjai a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás mellett *rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben* részesülhetnek, vagyis a bölcsődékben, óvodákban és oktatási intézményekben ingyenes vagy kedvezményes étkeztetésre és iskolákban ingyenes vagy kedvezményes tankönyvellátásra jogosultak. A Gyvt. 20/B. § (1) bekezdése szerint kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt hozzátartozó jogosult, aki a gyermek tartására köteles, és nyugellátásban, vagy baleseti nyugellátásban, vagy nyugdíjszerű rendszeres szociális pénzellátásban, vagy időskorúak járadékában részesül. A kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra való jogosultságot a gyám lakcíme szerint illetékes települési önkormányzat jegyzője - határozatlan időre - állapítja meg.

A Gyvt. szerint a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás havi összege - gyermekenként - az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 22 %-a. Ez az összeg 2012-ben havonta 6.270,- Ft-ot jelentett a gyámszülőknek. 2012-ben **14 család 17 gyermeke** számára került kifizetésre (2011-ben 15 család 19 gyermeke részesült ebben a támogatásban). Emellett a gyámul kirendelt



hozzátartozók még évente kétszer - augusztus és november hónapban - pótlékban is részesülnek. 2012. évben a pótlék összege esetenként 8.400,- Ft/gyermek volt. A 2006. évet követően a pótlék összegének emeléséről az Országgyűlés a költségvetésről szóló törvény elfogadásával egyidejűleg dönt. A törvény értelmében a kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra való jogosultságot a települési önkormányzat jegyzője évente felülvizsgálja. A kifizetett támogatási összegeket 2012-ben **1.224 000,- Ft.** (2011-ben 1.450,- Ft) a központi költségvetés biztosította.

### **Ápolási díj**

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Az ápolási díj, mint támogatási forma számos esetben érintheti a 18 év alatti fiatalokat is mint ápolt személyt. 2012.évben **271** fő alanyi jogon ápolási díjban részesülő közeli hozzátartozó közül **83** fő számára folyósítottak ápolási díjat súlyos fogyatékos, vagy tartós beteg 18 év alatti gyermek ápolása címén.

### **3. Az önkormányzat által nyújtott természetbeni és egyéb támogatások**

A **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre** való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének, az esetenkénti pénzbeli támogatásnak, valamint a külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt egy évre állapítják meg a jogosult számára, amely elsősorban a gyermekétkeztetésben és a tankönyvek beszerzésében jelent ingyenességet. A gyermekek nagyobb szociális biztonságát garantálja a törvény azzal, hogy a Gyvt. a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez társuló pénzbeli támogatást évente kétszer (augusztus és november) folyósítja.

2006. évtől a pénzbeli támogatás összegének emeléséről az Országgyűlés a költségvetésről szóló törvény elfogadásával egyidejűleg dönt. 2012-ben a támogatás összege 5.800,- Ft/alkalom volt. 2011. január 1-től a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, az 1-8 évfolyamon nappali rendszerű oktatásban résztvevő gyermek után az intézményi térítési díj 100%-t kedvezményként kell biztosítani számára.

A települési önkormányzat jegyzője megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg egyedülálló szülő esetében az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 140 %-át 2012-ben 39.900,- Ft. Ugyanez az összeghatár, ha a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos. A másik kategória, ha a gyermek családban nevelkedik, akkor a jövedelemhatár - gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege - nem haladhatta meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 130 %-át 37.050,- Ft. Emellett minden kérelem esetében vizsgálni kellett a család vagyoni helyzetét, melynek összecszerűségét a vonatkozó törvény határozza meg.

A kedvezmény megállapítása határozattal történik, és egy évre szóló jogosultságot állapít meg.

**Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma és a kifizetett támogatás összege:**

Év	2010	2011	2012
Ellátottak száma (fő)	1.908	1.868	1726
Összesen (eFt)	11.066	10.834	9.976

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó pénzbeli ellátást a központi költségvetés megtéríti.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt kérő és védelembe vett családokra vonatkozóan a jegyzőnek egy évben két alkalommal (május, október) jelentési kötelezettsége van a kerületben élő halmozottan hátrányos gyermekekről. A halmozottan hátrányos helyzet megállapítására akkor kerülhet sor, ha a szülő(k) önkéntes nyilatkozatot tesz(nek) legmagasabb iskolai végzettségükről. Halmozottan hátrányos helyzetűnek számít az a gyermek, akinek beiskolázásakor, azaz általános iskolai tanulmányai megkezdésekor a szülő(k) legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányai(ka)t fejezték be sikeresen. A szülők nyilatkozata és a kedvezményre jogosultság alapján 2010-ben 284 fő, 2011-ben 231 fő, 2012-ben **235** halmozottan hátrányos helyzetű gyermek élt a XV. kerületben.

**Óvodáztatási támogatás**

2009. január 1. napjától került bevezetésre az **óvodáztatási támogatás**. A települési önkormányzat jegyzője annak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek szülője részére, aki három-, illetve négyéves gyermekét beíratta az óvodába, továbbá gondoskodik gyermeke rendszeres

óvodába járatásáról, és akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága fennáll, az a gyermek óvodába való beiratását követően első alkalommal 20.000,- Ft támogatásban részesül. Az óvodai ellátás végéig évente két alkalommal 10.000,- Ft/alkalom további támogatásra jogosult a szülő, amennyiben megfelel a Gyvt. 20/C. §-ában meghatározottaknak. Az óvodáztatási támogatást ugyanazon gyermek után csak az egyik szülő igényelheti. Az óvodáztatási támogatásra való jogosultságot akkor lehet megállapítani, ha a szülő a gyermekét annak az évnek az utolsó napjáig beíratta az óvodába, amelyben a gyermek a negyedik életévét betöltötte.

#### **Óvodáztatási támogatásban részesülők száma és a kifizetett támogatás összege:**

Év	2010	2011	2012
Ellátottak száma (fő)	15	19	14
Összesen (eFt)	230	380	280

Az óvodáztatási támogatás 2011-től szociális jellegű támogatásnak minősül, és az állami költségvetés 100 %-ban fedezetet biztosít a kifizetésekre.

#### **Tankönyv és füzetcsomag támogatás**

A tankönyv piac rendjéről szóló 2001. évi XXXVII. tv 8. § határozza meg az iskolai tankönyvek ingyenes rendelkezésre állását.

Bp. XV. kerületi Önkormányzat a 2011/2012-tanévben továbbra is biztosította közoktatási intézményeiben az **ingyenes tankönyvellátást és az ingyenes füzet- és tanszercsomagot** a jogszabályban, illetve a helyi rendeletben előírtak szerint. Ennek megfelelően az 1- 9. osztályos tanulók – a nyelvkönyvek kivételével – térítésmentesen kapták meg a kötelező tankönyveket. Az általános iskola első évfolyamának tanulói részére pedig ingyenes volt a kötelező alapfüzet csomag is.

#### **Tankönyvtámogatás**

Év	2010	2011	2012
Támogatásban részesülők száma (fő)	5.966	4.234	2.149
Összesen (eFt)	27.291	29.617	20.090

## Füzetsomag támogatás

Év	2010	2011	2012
Támogatásban részesülők száma (fő)	595	555	530
Összesen (eFt)	1.493	1.356	1.434

## Gyermekélelmezés támogatása

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek számára az ingyenes étkezés az elmúlt években fokozatosan került bevezetésre. A gyermekétkeztetéshez kapcsolódó normatív kedvezmények biztosításához normatív állami hozzájárulás igényelhető, melynek összege az éves központi költségvetésben kerül meghatározásra.

Az elmúlt években a szociális célú nyári gyermekétkeztetés keretében elsősorban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek napi egyszeri meleg-étkeztetésének biztosításához használható támogatás igénylésére volt lehetőség. A támogatás összege azonban nem fedezte a teljes költségeket, ezért az Önkormányzat kiegészítésére is szükség volt az étkeztetés biztosításához.

A XV. kerületi Önkormányzat rendelete szerint a gyermekek egyéni rászorultság alapján további kedvezményben részesülhetnek, mely az ingyenes étkezésre való jogosultsági kör bővítése miatt 2011. március 1-jétől módosításra került. A rendelet szerint továbbra is ingyenes étkeztetést kell biztosítani azon gyermekek részére, akik állami gondoskodás alatt állnak és kerületi lakóhelyű nevelőszülőknél vannak elhelyezve.

Az önkormányzat által fenntartott nyári napközi táborban, gyermektáborokban a gyermekek ugyanazt az egyéni rászorultság alapján megállapított kedvezményt vehetik igénybe, amit a tanév során részükre a gyermekintézmény megállapított. A gyermekek részére a térítési díjhoz járó díjkedvezmény az oktatási – nevelési intézményeken keresztül került biztosításra. Az intézmények az igényelt keretösszeggel évente elszámoltak, melyeket a Szociális, Családvédelmi és Tulajdonosi Bizottság ellenőrzött és hagyott jóvá.

## A gyermekélelmezés önkormányzati támogatása

Év	2010	2011	2012
<b>A tanévben támogatásban részesülők száma (fő)</b>	<b>1.019</b>	<b>574</b>	<b>430</b>
<b>Összege (eFt)</b>	<b>18.505</b>	<b>5.095</b>	<b>5545</b>
<b>Napközis táborban támogatásban részesülők száma (fő)</b>	<b>185</b>	<b>162</b>	<b>64</b>
<b>Összesen (eFt)</b>	<b>870</b>	<b>1.286</b>	<b>318</b>
<b>Szociális nyári étkezésben részesülők száma (fő)</b>	<b>311</b>	<b>417</b>	<b>351</b>
<b>Összesen (eFt)</b>	<b>1595</b>	<b>5.243</b>	<b>2.284</b>

A XV. kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2011. (II.1.) önkormányzati rendelete részletesen szabályozta a kerületben a nyelvvizsga megszerzésének a támogatási rendszerét. A XV. kerület Önkormányzat tanulóként és sikeres vizsgáknaként a vizsgadíj összegének 80%-át, de legfeljebb 20.000 Ft-ot számla ellenében, utólagosan megtérítheti.

2012-ben **47 fő 904.160,- Ft.** (2011-ben 48 fő - 894.080,- Ft) támogatásban részesült.

A tehetséges, jól tanuló gyermekek és fiatalok **tanulmányi ösztöndíjban** részesülhettek 2012-ben **39 fő** részesült **4.515 000,- Ft.** értékben. (A 2011-es esztendőben 37 fő pályázó nyerte el a támogatást összesen 4.405 000,-Ft értékben. Támogatásuk havi mértéke attól függött, hogy milyen oktatási intézményben folytattak tanulmányokat. Az általános iskolások támogatása (7 fő) 5.000,- Ft, a középiskolásoké (12 fő) 8.000,-Ft, a szakiskolásoké (3 fő) 8.500,- Ft. volt. A támogatás a felsőfokú alapképzésben (9 fő) 15.000,- Ft, a felsőfokú mesterképzésben (8 fő) 20.000,- Ft-ot tett ki.

Az **iskolatej akcióban** 2012-ben, **1.500 gyermek** vett részt **12.909 672,- Ft.** értékben. (1.500 gyermek részére volt biztosítva az ellátás 11.036 000,- Ft felhasználásával 2011-ben is.)

**Babakötvényre** jogosult minden 2005. december 31. után született, magyar állampolgárságú és magyarországi lakóhelyű gyermek, de az állami támogatás csak a gyermek 18. életévének betöltése után használható fel. 2006. január 1-

jétől a magyar állam minden megszülető gyermek javára születésének évében az éves költségvetési törvényben meghatározott összegű támogatást biztosít. A babakötvény nevű állami támogatás a fiatal felnőttek életkezdésének megkönnyítését szolgálja.

Kerületünkben is 2006. évben került bevezetésre - az állami támogatáshoz kapcsolódóan - a **START PLUSZ XV. kiegészítő befizetés** elnevezésű - a gyermekek születésekor adható támogatás. Talán sokan úgy gondolják, hogy a babakötvény egy egyszeri (2008-tól 42.500,- Ft) állami támogatásból áll, pedig az állami támogatás ennél sokkal több is lehet (főként, ha a szülők is hozzátesznek befizetéseikkel).

Amennyiben a szülő Start-számlát vezető pénzügyi szolgáltatót választ, vagy (2008-tól) a Magyar Államkincstárnál vezetett Start-számlára fizet be, a befizetések után minden évben a befizetett összeg 10%-ának megfelelő, de legfeljebb évi 6.000,- Ft, befizetések utáni állami támogatást kap. Két esetben a befizetések utáni állami támogatás a fenténél nagyobb:

- A gyermekvédelmi támogatásban alacsonyabb jövedelem miatt részesülő gyermekeknél a befizetések utáni állami támogatás a Start-számlára történt saját befizetések után minden évben a befizetett összeg 20%-a, de legfeljebb évi 12.000,- Ft.
- A gyermekvédelmi támogatásban átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek befizetés nélkül is 12.000,- Ft támogatást kap, hiszen ő egyáltalán nem számíthat szülei támogatására.

A XV. kerületi Önkormányzat 2012-ben is biztosította ezt a támogatást, így 17 újszülött kaphatott egyenként 10.000,- Ft összegű támogatást. E támogatási forma iránti érdeklődés csekély mértékű, évek óta hasonló nagyságrendű. A viszonylag alacsony számú jelentkezés a támogatás lehetőségének és feltételének a szélesebb körű népszerűsítését kívánná meg, mivel a támogatás alapfeltétele a Start számla előzetes megnyitása.

**A Városházi Karácsony** a KoMa Bázison került megrendezésre 200 fő hátrányos helyzetű gyermek részvételével. A rendezvény műsorral ajándékokkal 1.200.000,- Ft-ba került. Az önkormányzat 900.000,- Ft-ot költött a többi összeget vállalkozók és cégek fizették. A kerület óvodái 20 db ajándécsomagot kaptak 300.000,- Ft értékben a kerületi GYIÖK és a KoMa Színház művészeinek előadása mellett. A kerületi GYIÖK vezetők 200.000,- Ft értékben a KoMa Bázison évzáró kakaó partit szerveztek a kerületi iskolás felsős és középiskolásai részére (kb. 100 fő vett rajta részt).

Az **egyéb támogatások** közé kell sorolnunk a szociális és gyermekvédelmi intézmények által adott támogatásokat és közvetve azokat a programokat, amelyeket a gyermekek részére szerveznek.

A „**Fióka**” **Gyermek- és Ifjúságjóléti Központ** 2012. év nyarán is változatos, ingyenes programokkal várta az érdeklődő gyermekeket (Eleven Park, Állatkert, mozi, Természettudományi Múzeum, Mezőgazdasági Múzeum, Csodák Palotája, Hűvösvölgy, Pálvölgyi cseppkőbarlang, Szentendrei Skanzen Szabadtéri Múzeum, Vasúttörténeti Múzeum, Exbox Action Kalandpark).

Összességében megállapítható, hogy a XV. kerületi Önkormányzat a Szociális törvényben előírt pénzbeli és természetbeni ellátásokat teljes körűen biztosította a gyermeket (gyermekeket) nevelő családok részére. Ezek mellett jelentős mértékű önként vállalt támogatásokkal is segítette a XV. kerületi rászoruló családokat.

A XV. kerületi Önkormányzat internetes honlapjáról ([www.bpxv.hu](http://www.bpxv.hu)) a támogatáshoz szükséges igénylő nyomtatványok, illetve a területet érintő helyi rendeletek letölthetők, és megtalálható minden információ az egyes támogatások feltételeivel kapcsolatban. Az Intézményfelügyeleti és Humán Főosztály Szociális és Egészségügyi Osztály munkatársainak a telefonos és e-mail elérhetőségei is megtalálhatók a honlapon. Az önkormányzat ingyenes terjesztésű újságjában, az ÉLETképekben is gyakran megjelennek a gyermekeknek, fiataloknak, illetve szüleiknek szóló hírek, információk.

#### **4. Személyes gondoskodást nyújtó ellátások**

2012-ben a XV. kerületben a gyermekjóléti szolgáltatást továbbra is - az Egyesített Szociális Intézmény (ESZI) keretén belül működő – „Fióka” Gyermek- és Ifjúságjóléti Központ látta el.

Személyi feltételek alakulása:

- 1 fő vezető,
- 15 fő szociális munkás,
- 2 fő fejlesztő pedagógus,
- 3 fő asszisztens.

A Pestújhelyi u. 32. sz. alatt működő „Újhely” telephelyen közösségi gyerekprogramok, szakmai megbeszélések folynak. Három napot töltenek itt a Fióka fejlesztőpedagógusai. Ezeken a napokon itt fogadják a fejlesztésre érkező

gyerekeket. Munkájukat ilyenkor önkéntesek is segítik, akik a korábban érkező, vagy a foglalkozás után maradni akaró, maradni tudó gyerekekkel beszélgetnek, játszanak. 2012-ben az „Újhely”-en csoportos angol tanulásra is volt lehetőség. Az eredetileg szintén az „Újhely”-re tervezett önvédelmi szakkör a Kolozsvár utcai telephelyen zajlik (baleset-megelőzési okból).

2012-ben a Fióka összesen **910** család **1.493** gyermekével foglalkozott. Az úgynevezett szakmai tevékenységek száma **11.713** volt. **187** átmeneti, illetve tartós nevelt gyerek vérszerinti szüleivel volt kapcsolatuk. A szakellátásban nevelkedő gyerekek közül az átmeneti nevelésben lévőkkel, illetve szüleikkel van rendszeres kapcsolata a Központnak. Elő kell segíteniük, hogy a szülők újra képesek és alkalmasak legyenek a gyermek nevelését vállalni.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyerekes családok gondjaival való szakszerű foglalkozás a szociális segítő munka eszközeivel. Az immár 16. éve működő „Fióka” Gyermek- és Ifjúságjóléti Központ az érintett területen élő, gondokkal küszködő családok több, mint háromnegyed részét a gyerekekkel foglalkozó szakemberek (jelzőrendszeri tagok) küldik, a többiek önként keresik meg a szolgáltatót. A jelzőrendszeren belül az oktatási intézmények a legaktívabbak, tőlük 2012-ben a jelzések 55%-a érkezett a Fiókához. A Fiókához kerülő gyerekek és családjaik gondjai nagyon különbözőek. A XV. kerületben sok az alapvető megélhetési, lakhatási problémával küszködő család, de az olyan család is, amelyekben más jellegű (családon belüli, nevelési, iskolai, érzelmi, stb.) problémák vannak. A gyakran sokproblémás, nehezen segíthető gondokkal küzdő gyerekekkel és családjaikkal kell foglalkozni, de az összetett gondok miatt nagyon nehéz segítséget nyújtani a megoldásban.

A látóterükbe kerülő gyerekek veszélyeztetettségének háttere a 2011. évhez képest 2012-ben sem változott alapvetően. A gondozott gyerekek veszélyeztetettségének háttere különböző, általában összetett. A sokféle gond között leggyakrabban előfordulóak:

- Az anyagi jellegűek közül a lakhatási, megélhetési problémák a túlnyomóak (lakhatás elvesztésétől való reális félelem, kilakoltatás veszélye, magas hitel-, rezsihátralék, albérlet kifizetésének nehézségei, napi megélhetési gondok).
- A gyerekek magatartási, viselkedési problémái, tanulási nehézségei hátterében gyakori a család labilis érzelmi működése, a szülők depresszív életszemlélete, kiábrándultsága. A hagyományos családmódel felbomlása olyan bizonytalansági tényező, amely sokféle családi konfliktust, belső diszharmóniát eredményezhet. Ezek a jelenségek a családok felnőtt tagjai számára is megterhelőek, de a gyerekek még inkább megszenvedik e gondokat.
- A kamaszok szabadidő-eltöltési, szórakozási szokásaival összefüggésben gyakran találkoznak a deviancia különböző formáival. 2009 második felétől vált gyakorlattá, hogy a gyermekkorú, vagy fiatalkorú bűnelkövetéséről tájékoztatást



kaptak. Ezek egy része a rendőrségtől jövő jelzés, más jelzőrendszeri tag jelzéséből, vagy a családtól kiderülő bűncselekmény. A bűncselekményt elkövető fiatalok esetébe mindenképpen bekapcsolódó pártfogó felügyelővel rendszeres és kiegyensúlyozott az együttműködésük. E bűncselekményeknek kliens-gyerekeik nem csupán elkövetői, hanem gyakran áldozatai. Ezeket a problémákat a szociális munkásoknak különösen azért nehéz kezelni, mert

- o gyerekkorú elkövető esetén nyomozás sincs, amely során bebizonyosodna az elkövetés ténye, így nehéz a gyerekekkel felelősségéről beszélni a gondozás során;
- o fiatalok elkövető esetén pedig legalapvetőbb gondjuk az információhiány, nem tudják, hol tart a nyomozás, és mik a következmények.

2012-ben is nagyon sok jelzés érkezett az oktatási intézményekből igazolatlan hiányzásról (jelzéseik 43%-ban szóltak erről, vagy más gondok mellett erről is). Az igazolatlan hiányzásokhoz új eljárásrend kapcsolódik, amely jelentős többletmunkával jár. Gyakran azt tapasztaljuk, hogy a gyerekekkel foglalkozó szakemberek ugyan rengeteget foglalkoznak ezzel a gonddal, de a gyerek, illetve a család hozzáállása nem változik, s konkrétan az iskolába járás rendszeressége nem valósul meg.

Egyértelműen hatástalanabb a segítő folyamat, ha az oktatási intézmény nem jelez időben, csupán akkor, amikor az igazolatlan hiányzások száma már tényleges szankciókat eredményez.

Érdemes megvizsgálni az igazolatlan hiányzások és a magántanulói kérelmek összefüggését is. 2012-ben 37 magántanulói megkeresést kaptak. Gyermekvédelmi szempontból nagyon veszélyesnek tartják, ha egy gyerek azért „szabadul meg” a mindennapi iskolába járás „gondjaitól”, mert egyébként sem kifogástalan az iskolába járási morálja.

A gyermekjóléti szolgáltatást két fő pszichológus segíti rész munkaidőben, akik 2012-ben 407 alkalommal fogadtak klienseket. Továbbra is magasabb az igény, mint ami a pszichológusok jelenlegi időkeretébe belefér. Foglalkoztak gyermekekkel, szülőkkel egyaránt.

A Központ munkáját rész foglalkozású jogász is segíti, aki részben a szociális munkásoknak ad jogi tanácsokat, részben a családok felvilágosítását vállalja (2012-ben 209 alkalommal).

A két fejlesztőpedagógus 131 gyerekkel foglalkozott 2012-ben, 1825 alkalommal. Ez a 2011-es évhez képest minimális növekedést mutat.

A Családok Átmeneti Otthonába a szülő(k) kérésére kerülhetnek be családok. A befogadó intézmények és a Gyermekjóléti Központ együttműködése esetleges, hiszen (bár értesítést kapnak, ha egy-egy kerületi család bekerül), az otthon saját

szociális munkása foglalkozik a családokkal. 2012-ben **35** családok átmeneti otthonában élő gyerekekkel foglalkoztak. A kerülettel együttműködési szerződéses kapcsolatban lévő Szociális és Rehabilitációs Alapítványon kívül 15 családok átmeneti otthonával kerültek kapcsolatba:

Átmeneti Szálló és Szobabérlők Háza, BMSZKI Anya - Gyermek Krízis Szállója, Rákosszegpark-i Családok Átmeneti Otthona, Diósd, Don Bosco, Érd, Gödöllő, III. kerület, IV. ker, Menedék, Menedékház, Páty, RÉS, Szalonna, Törökbálint. Az „Aranyhíd” Gyermek Átmeneti Otthonában 25 gyermek került elhelyezésre.

A Gyermekvédelmi Törvény alapján kötelező feladatként ellátandó *házi gyermekfelügyeletet* 2006. óta az ESZI biztosítja. 2012 év folyamán 5 gyerek számára biztosították ezt a szolgáltatást.

2012-ben védelembe vételre **132** gyermek esetében került sor. A szociális munkások részt vettek a hatóság által összehívott tárgyalásokon, és a családokkal közösen egyéni gondozási-nevelési tervet készítettek, melynek segítségével konkrét feladatok és határidők kitűzésével tették hatékonyabbá a közös munkát. Folyamatosan együttműködtek a gyermekeket ellátó egészségügyi, oktatási, nevelési intézményekkel. Szüleiktől kiemelve, szakellátásban nevelkedő **187** gyermek ügyében **125** családnak nyújtottak segítséget annak érdekében, hogy a gyermek(ek) visszafogadására alkalmassá és képessé váljanak. Ennek során ún. hazagondozási tervet készítettek, melyben a szakellátásban nevelkedő gyerek szülőjével közösen jelölték ki az elérni kívánt célokat, az azok elérését segítő feladatokat, melyek teljesítésében segítették a szülőket, majd félévenként értékelték az elvégzett munkát. Az utógondozás keretén belül 15 családból 17 gyereknek nyújtottak támogatást. Ők azok a családjukba visszakerült gyermekek, akik a visszailleszkedéshez kaptak segítséget.

A *jelzőrendszer* tagjai közül leggyakrabban az oktatási intézményekkel van kapcsolatuk. A kerületi védőnőkkel kapcsolatuk szoros, de többségében az egyedi ügyekre korlátozódik. Az egészségügyi szolgáltatók közül **9** alkalommal kerültek kapcsolatba kórházzal, védőnői jelzés **26** alkalommal érkezett. **51** jelzést kaptak a rendőrségtől, melyben családi vitákról, veszekedésekről, kapcsolattartási nehézségekről, valamint fiatalkorúak szabálysértéséről, vagy bűnelkövetéséről értesültek.

Az *utcai és lakótelepi szociális munka* két fő részből áll. Részben fel kell figyelni az utcán lődörgő, kallódó gyerekekre, s számukra fel kell ajánlani hasznos szabadidős programokat. Az utcai és lakótelepi szociális munka másik része csoportok, klubok, szabadidős programok nyújtása az utcán kallódó-csellengő gyerekek számára is. A szabadidős programok lebonyolításának új helyszíne túlnyomórészt az „Újhely”. A gyerekek még mindig nem „lakták be”

ezt az új intézményrészt. Úgy alakult, hogy az egyik szabadidős programjukat (önvédelmi szakkör) a Fiókában kénytelenek rendezni (a helyiség belmagassága miatt), s ezen nagy számban jelennek meg a gyerekek, ami szintén azt bizonyítja, hogy a gyerekek jobban szeretik a megszokott, Kolozsvár utcai helyszínt.

A *kórházi szociális munka* keretében a Gyermekjóléti Központ együttműködik mindazon kórházak szociális munkásaival, amelyek XV. kerületi illetőségű gyermekek, várandós anyát látnak el. Az együttműködés zökkenőmentes és nem jelent plusz megterhelést a központ munkatársainak, mivel ezelőtt is folyamatos kapcsolatban álltak az érintett kórházakban működő, kórházi szociális munkát végző szakemberekkel.

A *kapcsolattartási ügyelet* működtetése 2004. január 1-jén indult el az intézményben új szolgáltatásként. A központ 2005. március 1-től szombati napokon fogadja a családokat e célból. 2012. év folyamán a Központban összesen **223** kapcsolattartás lebonyolításában vettek részt (**20 család** ügyében). Előfordul, hogy a kapcsolattartás a szülők játszmájának része. A szülők ezekben az esetekben nem a gyerek(ek) érdekei szerint működnek, hanem fő céljuk, hogy borsot törjenek a másik szülő orra alá úgy, hogy minél kevésbé lehessen őket „nyakon csípni”. Előfordul, hogy a szülők a maguk oldalára akarják állítani a szociális munkást, s amikor egyértelművé válik, hogy szakemberük ezt nem teszi meg, elfogultsággal, nő-, vagy férfipártisággal vádolják őket.

A *készenléti szolgálatot* a Központ 1998. óta működteti, mint speciális szolgáltatást. 2012-ben **84** ténylegesen érdemi hívásuk volt, egyszer sem kellett személyes segítséget nyújtani.

Az **Újpalotai Családsegítő Szolgálat** szakmai munkájában fontos helyet foglal el a hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok körében végzett szociális munka. A Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzatának „Gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról” szóló - évenként elkészített - Átfogó Értékelésben rendszeresen szerepelnek azok a szolgáltatások, programok, amelyeket a kerületi gyermekek és fiatalok igénybe vehetnek az Újpalotai Családsegítő Szolgálatban.

A szakmai tevékenységek az előző évhez hasonló módon, az igényekhez alakítva, fejlesztve valósultak meg. Az általuk szervezett programok jól illeszkednek azon önkormányzati törekvéshez, hogy a rászoruló gyermekek és fiatalok az egyéni sajátosságokat is figyelembe véve minél szélesebb körben, komplex módon juthassanak segítséghez.

Az önkormányzat által nyújtott természetbeni és egyéb támogatások köréhez kapcsolódnak az Újpalotai Családsegítő Szolgálatban szervezett programok közül az alábbiak:

Az egyéni esetkezelés mellett továbbra is munkájuk jelentős része a **csoportokkal végzett szociális munka**, 2012-ben **1423 fős forgalommal** valósultak meg a különböző programok.

*Főbb programelemek:*

Az **Együttjátászó/Kölyök Klubban** havonta a 7-12 évesek sport, játék és kézműves elfoglaltságok mellett tapasztalhatják meg a „munka”, az alkotás örömét, az egymás iránti toleranciát, a szabályok fontosságát, miközben a vélemények különbözőségeinek, kifejezésre juttatásának módjaira biztosítanak gyakorlati lehetőséget a közös beszélgetések során. A **Találka/Ifjúsági Klub, Változás Klub** a fiatalok igényeire reagálva folytatódott. A havi rendszerességgel működő összejövetelekkel, a 12-17 éves társaság önszerveződő közösségfejlesztéséhez adnak teret. A részükre szervezett tartalmas szabadidős programokon, prevenciós tevékenységet végeznek. A **Tea Ház program** továbbra is nagy látogatottsággal működik. A sikeresnek mondható a program a magányos, sok szabadidővel rendelkező emberek között. Szabadidejük hasznos eltöltéséhez, kapcsolatépítéshez, informálódáshoz ad teret az összejövétel. Évről évre emelkedik azon kliensek száma, akik serdülő gyermeket nevelnek, és amikor kapcsolatba kerülnek az Újpalotai Családsegítő Szolgálattal, már túl vannak egy válási krízisen, gyermeküket egyedül nevelik. Nekik hirdették meg a **Szülői Csoportot**, mely lehetőséget teremt arra, hogy tematikus konzultáció keretében megoszthassák bizonytalanságaikat, kérdéseikre válaszokat találjanak. A **Családi Klub, Boszorkánykonyha** programként változatos és értékes programlehetőségeket tudtak megajánlani: mozi, színház, kirándulások, állatkert, cirkusz, múzeumok, kézműves foglalkozás, bográcsozás, együttfőzés. A **Cseverészde** egyedülállóknak, egyedül élőknek meghirdetett programjuk. A paletta színes volt: autóbuszos városnézés, kiállítások, mozi, kirándulás valamint bográcsozás a Családsegítő udvarán. Az Újpalotai Szabadidő Központtal több éve tartó szoros együttműködés egyik példája, hogy a **Kanga Klubban** - amely már évek óta nyújt lehetőséget a kisgyermekes anyukák számára - heti rendszerességgel a szülőknek (23 fő) tanácsadást tart az Újpalotai Családsegítő Szolgálat pszichológus munkatársa. A **Közösségépítő nyári táborban** (Dömös: 4 nap/3 éjszaka, 12 fő) színes-változatos programot tudtak kínálni a serdülőknek, amelyek még inkább összekovácsolták a fiatal csapatot.

A tanulás értékének hangsúlyozása érdekében a gondozott családjaik gyermekei számára 2012-ben utolsó alkalommal hirdették meg a **Tanulmányi Ösztöndíj Pályázatot**. Ezzel a lehetőséggel **10 fő** iskolást motiváltak tanulmányi eredményének javítására, megtartására.

A különböző ünnepekhez kötődő csoportos programok keretében tavaly is megrendezésre kerültek a **Húsvéti-, Karácsonyi kézművesnapok**, amelyeket minden korosztály egyaránt szívesen látogat.

A személyes gondoskodást nyújtó ellátások közül a gyermekek és fiatalok körében végzett szociális munka szorosan kötődik intézményükhöz:

Az Újpalotai Családsegítő Szolgálat munkacsoportja, a Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodája (MUFTI). A 2012. év adatai alapján a MUFTI-t **196 fő** fiatal kereste fel, ebből **98 fő** volt az új jelentkező, aki először járt az irodában. A szolgáltatások éves forgalma **3381 fő** volt. A korábbi évekhez hasonlóan, legnagyobb számban az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező fiatalok (**72%**) keresték fel az irodát. Az ügyfélszolgálat heti négy napon keresztül működik, az ügyfélszolgálati időn kívül hetente 3 alkalommal álláskereső klub is a fiatalok rendelkezésére áll. Lehetőségük van továbbá az egyéni konzultációra, tanácsadásra, melynek során az álláskereséshez szükséges kompetenciáik fejlődnek. A MUFTI-ban folytatódott a felderítő utcai, ifjúsági szociális munka. A napközben végzett tevékenység fókuszában volt a több útvonal kialakítása és az útvonalak rendszeres bejárása. A Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodája 2012. novemberben ismét megszervezte a Kerületi Képzési Börzét a Pestújhelyi Közösségi Házban. A Kerületi Képzési Börzén **6 középiskola** vett részt és használta ki a bemutatkozás lehetőségét az általános iskolák végzősei, **150 fő** számára. A MUFTI 2012. évben is folytatta közép és általános iskolai prevenciós programjait. A középiskolai, prevenciós munka célja az iskolai keretek között lévő fiatalok munkavállalással és továbbtanulással kapcsolatos ismereteinek kiszélesítése, illetve az ezzel kapcsolatosan felmerülő kérdések megválaszolása, információk átadása.

A Gyámhivatal gyermekvédelmi feladatai és hatósági intézkedéssel elrendelt gyermekvédelmi tevékenységén belül folyamatos együttműködés zajlik a Gyámhivatal és az Újpalotai Családsegítő Szolgálat között. A **Pár- és családkonzultáció** a teljes kapacitás kihasználással működött. A konzultáció a családi kapcsolatokban interakciók, kommunikáció révén igyekszik változást létrehozni, az élmények átélésének és feldolgozásának módjában, a magatartásban.

Az Egyesített Szociális Intézmény szervezeti keretén belül működő intézmény a **Fejlesztő Gondozó Központ**, ahol a súlyosan-halmazottan sérült gyermekek, fiatalok, illetve fiatal felnőttek részesülnek napközbeni ellátásban, illetve fejlesztő iskolai oktatásban, nevelésben.

A Fejlesztő Gondozó Központban gondozottak létszámának alakulása 2012-ben: gondozásból kikerült 2 fő, gondozásba vettek 2 főt. Az intézmény összlétszáma tehát a 2011-es évhez hasonlóan **38 fő** maradt. Ebből nappali oktatásban

részesül (6-23 éves korig) **19 fő** (17 fő fejlesztő nevelésoktatásban, 2 fő pedig fejlesztő felkészítésben vett részt). Felnőtt korú ellátott **19 fő** (2011-ben is 19 fő volt).

A 2011/2012-es tanévben 19 tanköteles korú gyermek teljesítette tankötelezettségét és kapott év végén „fejlesztő iskolai bizonyítványt”, ebből 2 fő, egyéni fejlesztő felkészítésben részesült.

Az elmúlt évben megfogalmazott kérésük teljesült, 2012. szeptembertől 1 fő diplomás álláshellyel bővültek, melyet speciális képesítésű mozgásfejlesztő szakember, - konduktor tölt be.

A három fejlesztő iskolai csoportban a fejlesztő iskolai nevelés oktatás megvalósításában a Rehabilitációs Pedagógiai Programban meghatározottak voltak az irányadók, ami biztosítéka volt a 2012/2013-as tanévben is a minőségi munkának. Ez a program tartalmazza azokat a szigorúan követendő szabályokat, melyek az intézményben folyó rendkívül specifikus munkához, vagyis a fejlesztő-gondozáshoz szükségesek, és amit intézményünk a kezdetektől magas színvonalon képvisel. Az ellátotti kör sajátosságaiból fakadóan bármilyen változtatás - főként a mindennapjaikat érintő oktatási, gondozási, nevelési feladatok változása - érzékenyen érintheti ezeket a gyermekeket, közvetve családjukat is.

A 2012/2013-as tanév második felében lényeges fordulat következett be a FENO életében:

„Mivel a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 7 § (5) bekezdése és a 18 § (2) bekezdése értelmében 2013. január 1-jétől csak pedagógiai szakszolgálat láthat el fejlesztő felkészítést, fejlesztő iskolai oktatást ezért az Egyesített Szociális Intézményalapító okiratából törlésre kerül ezen feladat. A fejlesztő felkészítés, a fejlesztő iskolai oktatás feladatellátása átkerül, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ XV. kerületi pedagógiai szakszolgálati intézményébe, a Száraznád Nevelési - Oktatási Központ, Általános Iskola, Szakiskola, Speciális Szakiskola, Pedagógiai Szakszolgálat és Gyógypedagógiai Szakmai Szolgáltatóhoz. A Tv. alapján, 2013. augusztus 31-ig a feladatellátás végrehajtása során a gyermekek ellátásának tekintetében semmilyen változás nem lesz.”

A fejlesztő iskolai oktatásban résztvevő gyógypedagógusok, konduktor, valamint az ő munkájukat közvetlenül segítő munkatársak átkerültek a Száraznád iskolába, munkáltatójuk a KLIK. Az intézmény vezetése és munkatársai a változásokkal járó feladatok megvalósítása érdekében folyamatosan kapcsolatot tartanak, és aktívan részt vesznek, úgy tanügyi - szervezési, mint szakmai kérdésekben a Száraznád NOK iskola igazgatójával.

Jelenleg még nem körvonalazódott ki, hogy a 2013/2014-es tanévben a feladatellátás tekintetében, hogyan alakul a nappali oktatásban résztvevő

gyermek szociális intézményi nappali ellátása – például az egész napos iskolarendszer milyen módon alakítja a FENO feladatkörét.

Az évszakokhoz, hagyományokhoz kötődően szervezték meg a szabadidős programjaikat:

Pótszilveszteri buli, Farsang, Március 15.-i ünnepről való megemlékezés, Föld napja, Anyák napi ünnepség, Gyermeknap: Csiki pók bohóctársulat műsora, Bogácsontábor, Bowling-bajnokság, Csiki pók bohóctársulat műsora, Tomy Wonder koncertje, ÉNO és a Feno táncsoportjainak műsora, egész napos Kirándulás az Állatkertbe, „Mesék napja”, „Fordított nap” Mikulás ünnepség, Napvirág Együttes koncertje, Bohóc doktorok előadása, Karácsonyi ünnepség

A kerületi Civil pályázat keretén belül támogatást nyertek a Gondoskodás Gyermekünkért Alapítvánnyal partnerségben:

- nyári táborra 150.000,- Ft

- Bowling Bajnokságra 100.000,- Ft

Az ellátottak nyári táboroztatásához az önkormányzattól is jelentős anyagi támogatást kapott az intézmény.

Változatlanul szükségesnek tartják, hogy folytatódjék az „Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz (Akadálymentesítés)” elnevezésű KMOP-2009-4. 5. 3. kódjelű pályázat első üteme, 2010-ben valósult meg. Ez a pályázat tartalmazta az egész épület akadálymentesítését és korszerűsítését, ezen kívül szükséges az elhasználódott nyílászárók cseréje, a kommunális helyiségek felújítása.

A szociális ellátórendszer átvilágítása kapcsán felmerült, a kerületen kívüli ellátottak tekintetében, hogy ellátásuk finanszírozásához igénybe kell venni lakhelyük szerint illetékes önkormányzat finanszírozását is. A fenntartó ezirányú intézkedése mellett, az intézmény is feladatot vállalt.

Intézményük szakmai működése és minősége hatékonyságának javítása érdekében, stratégiai tervet készítettek, annak érdekében, hogy a nem kerületi lakosú ellátottak esetében a lakóhely szerinti települési Önkormányzatok az intézmény fenntartását támogassák, együttműködési megállapodást kössenek a Budapest XV. kerületi Önkormányzattal.

A stratégiai terv:

- Minden érintett kerületnek, településnek tájékoztató levelet küldtek, melynek mellékleteként az egyes gondozottról a helyzethez igazodó speciális gyógypedagógia jellemzés készítették, ami tartalmazta az ellátott, intézményükben eltöltött idő alatti fejlődéstörténetét, és azt hogy milyen következményei lennének, annak, hogy ha ezt a fejlesztési lehetőséget a továbbiakban nem kaphatnák meg

- Szülői értekezletet szerveztek, ahol a tájékoztatás mellett a főbb – az ügyüket érintő - jogszabályokból készített lista kiosztásra került. Arra buzdították a szülőket, hogy az ügyük érdekében, személyesen is járjanak el a területileg illetékes önkormányzatoknál.
- A szülők folyamatosan tájékoztatták őket arról, hogy az illetékes önkormányzati tisztségviselők, hogyan reagáltak gyermekük ügyének intézését illetően.
- Nyílt napot szerveztek, melyre meghívták valamennyi érintett kerületi, települési önkormányzat polgármesterét, valamint a XV. kerület képviselő testületének tagjait.
- A nyílt napra elkészített, az intézményt bemutató prezentációból készítettek egy olyan rövid anyagot, amelyet levetíthetnek a testületi üléseken, és akár DVD formátumban elküldhetik valamennyi, érintett Önkormányzatnak.

Részt vállalnak továbbra is az esetleges újabb aktuális, cselekvési terv kidolgozásában, az ezzel kapcsolatos feladatok megszervezésében, lebonyolításában.

## **5. A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai**

Budapest XV. kerületében a **védőnői ellátás** a Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Egészségügyi Intézménye szervezeti egységeként működik. A védőnői ellátás az egészségügyi alapellátás részeként két, feladataiban eltérő részre tagolódik: a területi ellátásra valamint az iskola-egészségügyi ellátásra. A védőnői ellátás során a területi és az iskola-védőnők 2012. évben mindennapi munkájuk részeként látták el a gyermekvédelmi feladatokat.

A XV. kerület közigazgatási területén 21 területi védőnői körzet működik. A védőnői körzetek 4 Védőnői Tanácsadó köré csoportosulnak (Szödliget utcai Tanácsadó, Rákos úti Tanácsadó, Őrjárat utcai Tanácsadó, Zsókavár utcai Tanácsadó).

**A területi védőnői ellátás** a védőnők illetékességi területén lakcímmel rendelkező, vagy életvitelszerűen ott tartózkodó és a védőnői gondozás iránti igényt írásban bejelentő várandós és gyermekágyas anyákat, újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekeket valamint az oktatási intézménybe nem járó, otthon gondozott tanköteles korú gyermekeket, fiatalokat érintette.



A védőnői gondozás 2012. évben a gyermek törvényes képviselőjével előzetesen egyeztetett gondozási terv alapján a családlátogatások és védőnői tanácsadás keretében valósult meg.

A védőnői gondozás során a területi védőnők elvégezték az egyes életkorokban esedékes szűrővizsgálatokat, nyomon követték a gyermekek pszichoszomatikus fejlődését, segítették a harmonikus szülő-gyermek kapcsolat kialakulását valamint a gyermek nevelését és szocializációját. Eltérés vagy annak gyanújának észlelésekor megtették a szükséges intézkedéseket.

A gondozott család részére átadták az egészséges életmódhoz szükséges ismereteket, és figyelemmel kísérték, hogy a gyermek családban történő ellátása az adott tanács szerint történik-e.

A környezeti veszélyeztetettség megelőzése érdekében segítséget nyújtottak a helyes életvitelhez, a harmonikus, szerető családi környezet kialakításához. A családlátogatások és a védőnői tanácsadás során célzott és szükséglet szerinti gondozást végeztek.

A családokkal kialakított jó kapcsolatnak köszönhetően gyakori, hogy akut probléma jelentkezésekor a szülő keresi meg telefonon vagy személyesen a védőnőt, és kéri a segítségét. A védőnő megteszi a kompetenciájába tartozó intézkedéseket, és ha szükséges, a szülő előzetes tájékoztatása után más szakemberek segítségét is kéri (Gyermek- és Ifjúságvédelmi Központ, Családsegítő Szolgálat, Polgármesteri Hivatal Szociális és Egészségügyi Osztály, házi gyermekorvos, óvoda, iskola, stb.).

A területi védőnők 2012-ben is nagy hangsúlyt helyeztek arra, hogy a gondozott családban nevelkedő gyermek testi, lelki és szociális fejlődésének nyomon követése, az egészséges életmóddal és táplálkozással kapcsolatban adott tanácsok, valamint az egyes korcsoportokban a szűrővizsgálatok elvégzésén kívül tájékoztatást adjanak a családtámogatási ellátási formákról is. Szakmai segítséget nyújtottak a helyes életmód, az egészséges táplálkozás, a megfelelő környezet kialakításához, a gyermekek harmonikus testi és lelki neveléséhez.

A család harmonikus életvitelét bármilyen formában veszélyeztető helyzet felismerése és a rendezéshez mielőbbi segítségnyújtás érdekében a gondozottakkal olyan kapcsolatot alakítottak ki, hogy a rizikófaktorok mielőbb felismerhetőek legyenek. A családokat tájékoztatták a gyermekek után járó és a szociális ellátásokról, valamint segítséget nyújtottak ezek igénybevételéhez. A területi védőnők a területi gondozási munkájukon és a kerületi rendezvényeken túl (Egészségnap), az Egészséges Tanácsadóknál is szerveztek és végeztek egészségnevelő munkát, melyre az általuk szervezett klubfoglalkozások (Baba-Mama klub, szülésre felkészítő tanfolyam, stb.) keretein belül volt/van lehetőség.

A területi védőnői ellátás mutatószámai:	2010.	2011.	2012.
A gondozott családok száma 3,2%-os emelkedés	3.813	3.812	3.935
Családlátogatási alkalmak száma	15.607	14.693	15.010
Szaklátogatási alkalmak száma	19.474	18.409	19.207
Védőnői tanácsadáson megjelentek száma - jelentős emelkedés	6.563	7.789	8.450
Újonnan nyilvántartásba vett csecsemők száma - növekvő tendencia	618	615	719
Védőnői gondozásban részesült gyermekek száma	4.166	4.177	4.292
Fokozottan gondozott gyermekek száma 12% - 11%	494	488	483
Fokozottan gondozott gyermekek közül környezeti okból fokozott gondozásra szorulóak száma 7%- 6% - csökkenő tendencia	264	292	249
Újonnan nyilvántartásba vett várandós anyák száma	684	697	715
A gondozott családokban észlelt gyermekelhanyagolások száma	n.a.	26	5
A gondozott családokban észlelt gyermekbántalmazások száma	n.a.	3	0
Védőnők által megtett intézkedések száma	n.a.	54	45

2012-ben a XV. kerület oktatási intézményeiben az **iskola-egészségügyi feladatokat** 9 fő iskolavédőnő látta el. Az iskola-egészségügyi ellátásról szóló rendeletben előírt szűrővizsgálatok és egészségnevelési feladatok ellátásán valamint a védőoltások szervezésén és azok lebonyolításában történő közreműködésen kívül az iskola-védőnők kiemelt figyelmet fordítottak arra, hogy jó és folyamatos együttműködésükkel segítsék az oktatási intézményeket gyermekvédelmi feladataik ellátásában.

Az iskolák vezetésével, a tantestülettel, adott esetben az iskola pszichológusával, a logopédussal, a fejlesztő pedagógussal, a gyógy-testnevelővel, a gyermek- és ifjúságvédelem szakembereivel kialakult kapcsolat egyre hatékonyabb. Az iskola-védőnők tapasztalatai, jelzései alapján az oktatási intézmények gyermekvédelmi felelőseivel történő együttműködés gyors problémamegoldást eredményez.

Az iskola-egészségügyi miniszteri rendelet által a kampányoltás keretében oltásra kötelezett tanulók többsége részesült az előírt védőoltásokban, az akut megbetegedés/ek miatti hiányzók pótolása folyamatos. Az oktatási intézményekben történő oltások folyamatát a BFKH Budapest XIV. Kerületi Népegészségügyi Intézete Járványügyi Csoportja rendszeresen ellenőrizte. A tisztasági szűrővizsgálatokat a módszertani utasítás szerint, folyamatosan végezték/végzik az iskola-védőnők. A pediculosis miatt kiszűrt tanulókat egyénileg tájékoztatják, nagy hangsúlyt helyezve az újrafertőződés megelőzésére. Az iskolai egészségnevelés egyéni, személyre szabott és csoportos formában egyaránt megvalósult.

A Védőnői Szolgálat és az érintett intézmények együttműködése 2012. év során zökkenőmentes volt. Az eredményes munka elengedhetetlen feltétele a személyek (védőnő, családgondozó) állandósága és elérhetősége az adott eset megoldásánál, a **kétirányú információáramlás** (szóban és írásban is), a rendszeres kapcsolattartás illetve az esetmegbeszélő csoportok működtetése. A védőnők is fontosnak tartják a gyermekek, fiatalok részére a szabadidő helyes eltöltéséhez a megfelelő intézmények és programok kialakítását kerületünkben.

### **Oktatás-nevelés**

A XV kerületi Önkormányzat minden nevelési-oktatási központban foglalkoztat **függetlenített gyermekvédelmi felelőst**, akik egységes munkaköri leírás alapján végzik munkájukat. Az Intézményfelügyeleti és Humán Főosztály Köznevelési, Közművelődési és Sport Osztály munkatársai nagy gondot fordítottak 2012-ben is a gyermekvédelmi felelősök munkájának segítésére, a szakemberek továbbképzésére. E tevékenységet szorosan együttműködve végezték a jegyzői gyámhatósággal, a gyámhivatallal és a gyermekjóléti központtal.

*A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. tv. alapján 2013. január 01-től fejlesztő felkészítést, fejlesztő iskolai oktatást csak pedagógiai szakszolgálat láthat el. A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény alapján mind a fejlesztő felkészítő, mind a fejlesztő iskolai oktatást végző, valamint a gyermekvédelmi feladatokat ellátó közalkalmazottak a Klebelsberg Intézményfenntartó központ állományában végzik tovább tevékenységüket. Az átszervezések következtében sem az érintett szakemberek, (pedagógusok, fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok) sem a gyermekek érdekei nem sérülnek.*

A XV. kerületben 11 óvodában (16 óvodaépületben) végzik a szakemberek az óvodai nevelést és a gyermekvédelmi munkát. Az óvodások létszáma 2012-ben **2288** gyermek volt. (2011-ben 2.318 fő volt). A veszélyeztetett gyermekek

száma az óvodákban 2012-ben **24 fő –1.05%**. (2011-ben 142 fő – 6,1% ) volt. A hátrányos helyzetű óvodások száma 2012-ben **351 fő – 15,34%** (2011-ben 305 fő – 13 %) volt. A halmozottan hátrányos helyzetű óvodásnak 2012-ben **8 fő – 0,35%** /(2011-ben 19 fő 0,8 %) számított.

A XV. kerületben 11 közoktatási intézményben folyik általános és középiskolai nevelés-oktatás. 2012-ben **5701** diák (3990 általános iskolás, 1183 gimnazista, 262 szakközépiskolás, és 266 fő szakiskolás) tanult.

2011-ben az intézményekben összesen 5.470 diák (3.540 fő általános iskolás, 1.250 fő gimnazista, 351 fő szakközépiskolás, 329 fő szakiskolás) tanult. A veszélyeztetett gyermekek száma az iskolákban 2012-ben **1264 fő** (22, 17%), 2011-ben 1.163 fő (21 %). 2012-ben **934 fő** - (16,38%), 2011-ben a kerületben 1.049 fő (19,1 %) hátrányos helyzetű gyermek járt iskolába, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma 2012-ben **60 fő** (1,05%), 2011-ben pedig 214 fő (3,9 %) volt.

A kerületi iskolások közül 2012-ben **48** 2011-ben 19 gyermek élt **állami gondoskodásban**, legtöbben közülük a Szárznád Nevelési - Oktatási Központban (NOK) tanultak. A tankötelezettségüket magántanulóként teljesítő diákok száma 2012-ben **60 fő** (0,01%), 2011-ben 44 fő (0,8 %) volt. Tanulási, magatartási zavarral küzdő iskolások száma 2012-ben **619** (10,86%), 2011-ben 585 fő (10,9 %) volt.

A **Kerületi Nevelési Tanácsadó** a pedagógiai szakszolgálati feladatok közül a nevelési tanácsadás feladatát látja el. A jelenleg hatályos Köznevelési törvényben foglaltak szerint a nevelési tanácsadás feladata magában foglalja:

1. Az intézménynél jelentkező gyermek esetében a szülővel az első **problémafeltáró beszélgetés** lebonyolítását, a gyermek viselkedésének, szociális érettségének felmérését, ennek eredményeképpen **tanácsadásban részesítését** vagy a **szakszolgálati ellátásba vételét**,
2. **Segítség nyújtását a gyermek családi-, és óvodai neveléséhez, a tanuló iskolai neveléséhez és oktatásához**, ha a gyermek egyéni adottsága, fejlettsége, képessége, tehetsége, fejlődésének üteme indokolja,
3. A **pszichés állapot feltárását célzó vizsgálat végzését és szakértői vélemény készítését** a szülő vagy a gyermekvédelmi szakellátást, gyermekjóléti alapellátást végző intézmények kérésére,

#### 4. **Prevenációs tevékenységek ellátását:**

- együttműködés a védőnői és gyermekorvosi hálózattal, a gyermek korai fejlődési időszakában teljes körű családi mentálhigiénés intervenció,
- az óvodai nevelésben részesülő, negyedik életévüket betöltött gyermekek körében a tanulási és beilleszkedési nehézségek megelőzése céljából – a szülő előzetes hozzájárulásával – szűrés/fejlettség vizsgálat készítését.

Emellett intézményük **komplex pszichológiai és gyógypedagógiai ellátást** biztosít: pszichológiai, gyógypedagógiai, pedagógiai vizsgálatot, valamint gondozást és terápiás ellátást biztosítanak. Pszichológiai, gyógypedagógiai, pedagógiai tanácsadást biztosítanak, és konzultációs lehetőséget nyújtanak a gyermekek, illetve a tanulók szülei, pedagógusai részére.

A Nevelési Tanácsadók tanévre vonatkozóan készítenek statisztikát. A 2011-2012-es tanévben több mint 140-el nőtt az ellátott gyermekek száma. 119 gyermek beiskolázás előtti fejlettségi vizsgálaton vett részt. Jelentősen nőtt a pszichológiai illetve gyógypedagógiai vizsgálatok száma, csaknem 200 gyermekkel több (1237) vizsgálatot végeztek ebben a tanévben.

A tanácsadóban ellátott gyermekek és a vizsgálatok számát a 2010-2011-es tanévvel összehasonlítva:

	<b>2010-2011</b>	<b>2011-2012</b>
<b>Nevelési tanácsadóban ellátott gyerekek száma</b>	1214	1356
<b>Ebből Helyi lakos</b>	1194	1319
<b>Beiskolázás előtti fejlettségi vizsgálaton részt vett gyerekek</b>	152	119
<b>Pszichológiai/gyógypedagógiai vizsgálaton részt vett gyerekek</b>	1062	1237
<b>Ebből fiú</b>	633	712
<b>Ebből lány</b>	429	525
<b>Önként (szülő) jelentkezett</b>	627	648
<b>Iskola/óvoda/más intézmény által beutalt</b>	435	589

A Nevelési Tanácsadóban, legnagyobb számban továbbra is a 6 és 10 év közötti korosztály kerül ellátásra (375 fő), de jelentősen növekedett azoknak az óvodásoknak is az ellátása, akik nem iskolaérettségi, hanem egyéb (pszichológiai, fejlesztőpedagógiai vagy mozgásterápiás) ellátásban részesültek (354 fő). Szintén növekedett a kisiskolás 6-10 éves gyermekek ellátása, a múlt tanévhez viszonyítva 78-al több gyermeket vizsgáltak a 2011-12-es tanévben.

A Nevelési Tanácsadóban ellátott gyermekek száma korosztály szerint bontva:

	2010-2011	2011-2012
<b>3 év alatt</b>	3	4
<b>6 év alatti óvodás (iskola érettségi vizsgálat nélkül)</b>	303	354
<b>6-10 év</b>	348	375
<b>11-14 év</b>	209	287
<b>15-16 év</b>	93	98
<b>17 év és idősebb</b>	106	119

Leggyakrabban a pszichológiai gondozás igényével keresték fel (306 esetben) a Tanácsadót. Ennek száma az előző tanévhez viszonyítva jelentősen, több mint 60 gyerekkel nőtt. A pszichológiai gondozással együtt szintén nagy számban (261 esetben) nyújtottak fejlesztőpedagógiai terápiás ellátást. A gyerekekkel való munka mellett a szülők számára konzultációs lehetőséget biztosítanak. A tanácsadóban megfordult gyermekek száma a probléma jellege szerinti felosztásban:

	2010-2011	2011-2012
<b>Pszichológiai gondozás</b>	242	306
<b>Fejlesztőpedagógiai terápia</b>	222	261
<b>Gyermekpszichiátriai ellátás</b>	19	28
<b>Szülőkonzultáció</b>	77	94

A pszichológiai, fejlesztőpedagógiai vizsgálatok és terápiás ellátás emelkedése miatt tovább növekedett a Nevelési Tanácsadó forgalma. Így a beiskolázással kapcsolatos fejlettségi vizsgálatok nélkül összesen 10727 alkalomszámot regisztráltak, ami 1149 kontaktórával több, mint az előző tanévben. Státuszaiuk száma nem változott, így a megnövekedett igényt kollégáik az elmúlt tanévben is csak túlórák teljesítésével tudták kielégíteni.

Összesen 563 szakvéleményt készítettek el, amelyből 272 a korábbi vizsgálatok felülvizsgálatát jelentette. Beilleszkedési, Tanulási, Magatartási nehézség (BTM) diagnózist 454 gyermek kapott, és 21 esetben kérték a fővárosi, vagy országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottságok bevonását további vizsgálatok lefolytatásához, illetve a sajátos nevelési igény megállapításához.

A korábbi évekhez hasonlóan továbbra is fontosnak tartjuk a törvényben foglalt feladataik magas szakmai színvonalú teljesítését. Emellett kiemelt fontosságúnak tartják a kerületi, óvodás korú gyermekek mozgásterápiás (TSMT)

ellátását, melyet egyelőre egyetlen főállású pszichopedagógus - mozgásterapeuta kollégájuk kitartó munkájával igyekeznek biztosítani. Az óvodák számára a márciusi iskolakezdés előtti fejlettségi vizsgálatok előkészítéséhez ajánlották fel segítségüket szűrések és konzultációk biztosításával.

Több mint 30 gyerek ügyében dolgoztak együtt a Fióka Gyermekek és Ifjúsággondozási Központ munkatársaival. A korábbi évekhez viszonyítva a Központ új kezdeményezése, hogy igyekszik meggyőzni a szülőket, családokat a Nevelési Tanácsadó ellátásának önkéntes igénybevételére. Ennek eredményeként megnőtt azoknak a családoknak a száma, akik önkéntes jelentkezőként vannak nyilvántartva intézményükben, ugyanakkor a Fióka Gyermekek és Ifjúsággondozási Központ és a Nevelési Tanácsadó együttműködésben biztosítja ellátásukat.

A korábbi évekkel ellentétben 2012-ben összesen két alkalommal kaptak felkérést kapcsolattartási ügyben szakértői vélemény készítésére. Gyakori volt azonban, hogy a szülők maguk keresték meg intézményüket válás kapcsán a kapcsolattartási problémáik rendezésének segítségét kérve.

Nem rendszeres, de előforduló része munkájuknak a bírósági tárgyalásokon történő részvétel. 2012-ben három alkalommal, korábban pszichológiai vizsgálaton részt vett, illetve pszichológiai gondozásban részesült gyermekek bírósági ügyében tárgyalásra tanúként kaptak idézést

Továbbra is igyekeznek eleget tenni az új kor új kihívásainak és társintézményeikkel (Fióka Gyermekek és Ifjúsággondozási Központ, Családsegítő Központ, Száraznád Pedagógiai Szakszolgálat, Gyámhivatal) karöltve segítséget nyújtani a kerületi családoknak, szülőknek, gyerekeknek és a kerület intézményeinek, pedagógusainak.

## **5. A gyermekek napközbeni ellátása és átmeneti gondozása**

**XV. ker. Önkormányzat Egyesített Bölcsődék - Működési Engedéllyel, Alapító Okirattal, Szervezeti és Működési Szabályzattal és helyi szabályzatokkal rendelkező intézmény.**

Ellátási területe: Rákospalota – Pestújhely - Újpalota.

A bölcsődék szolgáltató intézmények, alaptevékenységként napközbeni ellátást nyújtanak a három éven aluli gyermekek számára. A családban élő gyermekek életkorának és egészségi állapotának megfelelő szakszerű gondozást – nevelést, foglalkoztatást és étkeztetést biztosítanak, elsődlegesen azon gyermekek számára, akiknek a szülei munkavégzésük, betegségük, szociális helyzetük, vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.

A családban nevelkedő gyermekek napközbeni gondozását, nevelését ellátó intézményként működő **Egyesített Bölcsődék** 7 tagintézményben látja el a gyermekeket. 2011-ben szeptember 1-től a férőhelyek száma **670**-re emelkedett.

A 2012-es évben minimálisan csökkent az igény a bölcsődei ellátás iránt, az elmúlt évekhez képest. 2012-ben **524** a felvett gyermekek átlag száma (2011-ben – 545). Mint minden átlagszámítás, így ez sem mutatja a szélsőségeket, hiszen a bölcsődei korosztályra és a bölcsődékre jellemző, hogy a május a legzsúfoltabb hónap, míg a szeptember és az október - a beszkoktatási időszak miatt – kevésbé zsúfoltnak számít. 2012. decemberében a bölcsődékbe felvett gyermekek száma **453**, a két év alatti gyermekek száma **63**. A várakozó családok száma **71** volt. Intézményeik a várakozó gyermekeket is fel tudták volna venni, de a gondozási díj és az utazási költség miatt a szülők mérlegeltek, (nem jutottak volna jövedelemtöbbletbe), így inkább két éves korukban kérik a bölcsődei ellátást.

Az Egyesített Bölcsődék alapvető célkitűzése a magas szintű, a lakossági és szakmai igényeknek mind jobban megfelelő gondozói - nevelői munka biztosítása a kerület valamennyi bölcsődéjében. A bölcsődék rendelkeznek azokkal a személyi és tárgyi feltételekkel, melyek biztosítják a mindezt elősegítő magas szintű gondozó-nevelő munkát.

A korszerű táplálkozásnak megfelelő étellemezést biztosítják a két központi konyhán keresztül a gyermekek számára. A speciális étkezést (liszt, cukor, tej érzékeny stb.) igénylő gyermekek számára továbbra is a szükségleteknek megfelelő étellemezést nyújtják. A HACCP előírásainak betartását folyamatosan ellenőrzik minden konyhában. A takarékos gazdálkodás érdekében a mosodai tevékenységet két mosókonyha látja el.

Változatlanul **18** férőhely áll rendelkezésre a sajátos nevelést igénylő gyermekek számára - 6 éves korig. A Nádastó parki bölcsőde nyújt lehetőséget a szociális rehabilitációra, egy másfajta inger gazdag környezet megismerésére, nagyobb fokú önállósodásra. A gondozásba beépített fejlesztés, valamint a speciális szakemberek által előírt fejlesztő programok hozzásegítik a sajátos nevelést igénylő gyermekeket az állapotuknak megfelelő optimális szint eléréséhez. Az integrált fejlesztés, gondozás az egészséges gyermekek esetében a másság elfogadását és a toleranciát fejleszti, a szülők számára lehetővé teszi a munkavállalást, csökkenti a kirekesztettség érzését, tanácsot ad a sajátos igényű gyermek neveléséhez. A 2012-es évben 20 gyermek gondozására és fejlesztésére volt lehetőség. A bölcsődei dolgozók információi szerint erre a szolgáltatásra a továbbiakban is hasonló igényekkel kell számolni.



Bővítették az óvodák és a bölcsődék kapcsolatát, a gondozási-nevelési gyakorlatok kölcsönös megismerésével, a nevelési folyamatok egymásra épülésének elősegítésével. A gyermekek - az óvodába kerülés előtt - a gondozónőikkel meglátogatták a leendő óvodájukat, az óvónők pedig a bölcsődékben ismerkedtek a gyermekekkel. A gyermekvédelmi feladatok területén a bölcsődék vezetői folyamatos kapcsolatot tartottak a jelzőrendszer többi tagjaival, a gyermekorvosokkal, a védőnőkkel, a gyermekjóléti szolgálattal és a gyámügyi szakemberekkel. A rászoruló családok részére közös megbeszéléseken alakították ki a hatékony segítség formáit, eszközeit.

2012-ben **9** gyermek felvételére került sor a gyermekvédelem munkatársainak, a jelzőrendszer tagjainak javaslatai alapján. A bölcsődék zsúfoltságuktól függetlenül mindig megoldják, hogy az a kisgyerek, akinek családi okok, vagy más körülményei miatt a Fióka javaslatára) bölcsődei elhelyezés szükséges, azonnal bölcsődébe kerülhessenek. Az intézményvezetők intenzív, szinte napi kapcsolatot tartanak fenn a Fiókával, ajánlják a szülőknek szolgáltatásait. A visszajelzések is pozitívak. Ritkább, de még intenzív az együttműködésük a védőnőkkel és a gyermekorvosokkal. Részt vettek esetmegbeszéléseken, ekkor tájékoztatással, együttgondolkodással segítették a felmerült problémák megoldását. A leggyakrabban előforduló intézkedéseik (csakúgy mint az óvodákban és az iskolákban) – segítő beszélgetések során tanácsadás a szülőknek, kollégáknak, elirányítás segítő intézményekbe, jelzés a Fiókának. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő **82** gyermek számára a törvénynek megfelelően ingyenes étkezést biztosítottak. Alanyi jogon 50%-os étkezési kedvezményben **49** gyermek részesült.

Az egészség megőrzés segítése érdekében minden bölcsődében figyelemmel kísérik a védőoltásokat. Gondot fordítanak a vitamin- és ásványi anyag kellő mennyiségű bevitelére. Gyermekfogászati prevenció terén fokozottan figyelnek a korszerű étkezési szabályok betartására, a cukorfogyasztás csökkentésére és a rágásra nevelésre.

Az Európai Unió elvárások nagyon szigorú követelményeket támasztanak a játszóudvarok, az udvari játékok megfelelőségével szemben. Az Arany J. utcai, Bezilla N. utcai, a Kontyfa utcai és a Kavicsos közti bölcsőde udvarainak felújítása teljesen elkészült. Befejezésre vár a Wesselényi utcai bölcsődében a bicikliút folytatása, a Nádastó parki bölcsődében a hátsó bejárati rész térkövezése, és rámpa kialakítása, valamint - pályázat megnyerésével a Fő úti bölcsőde Petőfi utca és Fő úti részének teljes felújítása, udvarrészének átalakítása. Következő évben önrészből valósul meg a Magyar utcai rész felújítása. Fontos feladat - ami terveikben szerepel, minden bölcsődei épületben a gyermekcsoportok teraszainak felújítása.

A törvényi előírásoknak megfelelően folyamatosan működnek a Bölcsődei Érdekképviselői Fórumok, amelyeknek tagjait a szülői értekezleteken szavazással jelölik ki. Az új tagok tájékoztatást kapnak az érdekvédelmi fórum szervezeti működési szabályzatáról, a bölcsőde munkájáról. Az eddigi tapasztalatok szerint a fórumok eredményesen támogatják a bölcsődei munkát. Minden évben, minden bölcsődében két-két alkalommal volt Érdekképviselői Fórum. A Fórumokon értéklik az elmúlt idő munkáját, feladatok teljesítését, a problémák megoldását.

Évekkel ezelőtt több bölcsődében alakítottak ki úgynevezett „somadrin szobákat”. E légtisztító klímaoldat alkalmazása mellett a gyermekek lényegesen ellenállóbbak lesznek a légúti fertőzésekkel szemben. A munkatársak tapasztalata az, hogy az őszi-téli hónapokban kevesebb volt a gyermekek légúti megbetegedése, illetve lefolyásuk rövidebb ideig tartott, szervezetük ellenállóbbá vált. A szülők azóta is nagy örömmel fogadják e lehetőséget. Az egészségmegőrzés segítése érdekében minden bölcsőde figyelemmel kíséri a védőoltásokat. Gondot fordítanak a vitaminok és ásványi anyagok kellő mennyiségű bevitelére. Gyermekfogászati prevenció terén fokozottan figyelnek a korszerű étkezési szabályok betartására, a fogmosásra, a cukorfogyasztás csökkentésére és a rágásra nevelésre. A levegőzés, a mozgás a korosztályi testedzés időpontját, mértékét az évszaknak és az időjárási viszonyoknak megfelelően választják meg. A napfény káros hatása és a kisgyermek bőrének érzékenysége miatt fokozott gondot fordítanak az erős napsugárzás elleni védekezésre.

A tennivalóikat az Egyesített Bölcsődék szervezeti szintjén 5 évre szóló igen sok szempontot, követelményt és igényt figyelembe vevő szakmai program szerint szervezik, illetve alakítják ki. Az egyes bölcsődei részlegekben az egyéni és helyi sajátosságokat figyelembe véve, évente kiegészítő szakmai program készül, melyek minden évben felülvizsgálatra kerülnek.

A bölcsődékből 2012-ben sajnálatos módon csak 9 dolgozó vett részt kreditpontos továbbképzésen. A tanfolyamok anyagi fedezetét megvonták a bölcsődéktől. A dolgozók a közalkalmazotti fizetésükből nem tudták kifizetni a továbbképzések tanfolyamí díját. A kisgyermeknevelők közül 17 fő vett/vesz részt állami szintű képzésben. 2012-ben gondozónői képesítést szerzett 2 fő, kisgyermeknevelői képzésre jár 4 fő, gimnáziumba jár 3 fő, főiskolára jár 4 fő.

A 2012. évben a „Hétszín - Virág Alapítvány a XV. kerületi bölcsődékért” szerény keretek közt, de segítette a kerületi gyermekek nevelését, gondozását, ellátását, játékok, fejlesztő eszközök beszerzésével, illetve egy - egy program megvalósításához járult hozzá anyagi támogatással. Az alapítvány bevétele a 2011-es évben a gyermekek szüleinek és dolgozóinknak az adó 1%-ából 515.540,- Ft-tal gyarapodott. Az összeg felhasználása 2012-ben történt meg. A

bölcsődék között férőhely szerint osztották el a pénzt, melyet minden bölcsődében igény szerint használtak fel (pl. a „Nemzetközi Gyermeknap” megünneplésére és fejlesztő eszközökre).

A 2012-ben csoportonként ünnepelték meg a kisgyermek születésnapját, hagyományos ünnepeinket és bölcsődénként a Nemzetközi Gyermeknapot, melyen a szülők is részt vettek.

A 2012. év is a költségvetés irányelveinek megfelelően - átgondolt gazdálkodást kívánt az intézménytől. Az önkormányzat által jóváhagyott keret összege, az elvégzett munkák típusa és mértéke megközelítőleg az előző évek szintjének felelt meg. A kerület bölcsődéinek személyi és tárgyi feltételei megfeleltek a követelményeknek. Néhány vonatkozásban pozitív irányú előrelépést történt, így továbbra is cél a szakmai munka színvonalának emelése, a belső munkaszervezés, a szülő-gondozónői viszony javítása. A 2012-ben gazdasági működésben csak részben önállóakká váltak. Az év júliusától az Egyesített Bölcsődék intézményeit a Gazdasági Működtetési Központ alá rendelték. Decemberben átvették a két főzőkonyha dolgozóit, (álláshelyeket) a gépkocsivezetőt, gépjárművel együtt, az udvari munkásokat és a karbantartókat. Így álláshelyeik száma 2011-es évhez képest, 186 főről 167 főre csökkent. A családi nevelést támogató, alapfeladataikon felüli szolgáltatásaikat, - vállalt feladataikat - ebben az évben is teljesítették

Sajátos nevelésű igényű gyermekek ellátása / Somadrin terapia / Diétás étkeztetés / Gondozási, nevelési tanácsadás a családok számára.

Terveik: (a már meglévő feladatok folytatása mellett)

- A Fő úti bölcsőde felújításra kerülő épületében **játszócsoport** kialakítása, ahol a bölcsődébe nem járó gyermekek megfelelő berendezés, játszóeszközök és szakképzett kisgyermeknevelők felügyelete mellett a család bármely tagjával naponta pár órát tölthetnek.
- A szülők egymással kicserélhetik tapasztalatukat, a jól képzett kisgyermeknevelők szakmai tanácsokkal látják el őket.
- A csökkenő gyermeklétszám miatt a **többi bölcsődében** is tervezik a játszócsoport kialakítását.
- Az otthon lévő anyukák részére **nappali gyermekfelügyeletet** is biztosítják bölcsődéikben, ahol igény lesz rá. A szülő elfoglaltsága alatt szakképzett kisgyermeknevelők felügyelete mellett biztosíthatnak a gyermekek számára néhány órás színvonalas ellátást.
- A szülők részére délutáni időben, **kerekasztal** megalakítása, nevelési problémák kezelése, sérült gyermekek szüleinek segítése a helyzetük elfogadásában, megfelelő szakemberek biztosításával.

A XV. kerületben 1994-óta működött a házi gyermekgondozónői szolgálat bölcsődei keretek között, 2006. január 1-től a 2 gondozónői státuszt átszervezték az Egyesített Szociális Intézményhez, azzal a céllal, hogy a házi gondozónői szolgálat helyett 2006-ban ki kellett dolgozni a Gyermekvédelmi törvény alapján kötelezően ellátandó **házi gyermekfelügyelet** működési szabályzatát és tárgyi-személyi feltételeit. Ez megtörtént és attól kezdve 2 gondozónői státusz áll a családok rendelkezésére – gyermekfelügyelet céljára.

2012 év folyamán 5 főt láttak el. 2012. január 01-től – 2012. március 01-ig hármas ikrek ellátásához kértek segítséget, majd 2012. május 03-tól – augusztus 09-ig egy ikerpárnál segítettek a munkatársak.

A XV. kerületben - magánvállalkozás keretében - 2012-ben öt **családi napközi** működött, melyek az önkormányzat jegyzője által kiadott működési engedéllyel rendelkeztek és tevékenységüket a jogszabályban előírt ideig rendszeresen ellenőrizte a Polgármesteri Hivatal Szociális és Egészségügyi Irodája. A családi napközis országos módszertani feladatellátását 2011. július 29-től törvényi felhatalmazás alapján az Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet OSZMK végzi, külső szakértők bevonásával. A működési engedélyek kiadásával és az ellenőrzésével pedig a Budapest Főváros Kormányhivatala Szociális és Gyámhivatal foglalkozik.

A 2011/2012-es 2010/2011-es tanévben a XV. kerület általános iskoláiban 4.231 gyermek, középiskoláiban 1.681 fiatal tanult. A gyermekek **napközbeni ellátása**, felügyelete érdekében az óvodákban és az általános iskolákban az alábbiak szerint alakult a gyermekek ellátotti létszáma (tanév):

	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
- óvodai ellátás	2.195 fő	2.319 fő	2.318 fő	<b>2288</b> fő
- iskolák napközis ellátása	1.498 fő	1.162 fő	1.327 fő	<b>1417</b> fő
- tanulószobás ellátás	174 fő	86 fő	225 fő	<b>104</b> fő

A 2011/12. tanévben úgynevezett iskolaotthonos ellátásban **908** (2010/11-es tanévben 936 , míg a 2009/10-es tanévben 874) fő részesült.

A nyári szünetben történő gyermekfelügyelet keretében az önkormányzat **nyári napközis tábort** üzemeltet, ahol 2012-ben **425** (2011-ben 425, 2010-ben 626) gyermek töltött több - kevesebb időt. Volt olyan gyermek, aki pár napot

tartózkodott a táborban, de volt számos olyan, aki a nyitva tartás teljes időtartama alatt ott volt.

***A XV. kerület nevelési-oktatási intézményeibe járó gyermekek száma az utóbbi hét tanévben (tanév/fő):***

Tanév	Óvodások létszáma	Általános iskolások létszáma	Középiskolások létszáma	Összesen
2005/2006	2.139	4.892	1.632	8.663
2006/2007	2.191	4.723	1.688	8.602
2007/2008	2.244	4.575	1.734	8.553
2008/2009	2.195	4.330	1.836	8.361
2009/2010	2.319	4.346	1.849	8.514
2010/2011	2.318	3.540	1.930	7.788
2011/2012	2288	3990	1711	7989

A nyári napközis tábor mellett, az önkormányzat által fenntartott **táborokban** 2012-ben **1648** fő, (2011-ben 1.842 gyermek, 2010-ben 1.996 gyermek) nyaralhatott/táborozhatott.

Bernecebarátiban **525** gyermek, míg Siófokon **325** gyermek táborozott. Az erdei iskolában **465** fő tartózkodott.

Ezen kívül a nevelési – oktatási intézmények, a sportegyesületek, művelődési intézmények és a civil szervezetek által szervezett táborokban 2012-ben **4272** (2011-ben 4.272, 2010-ben 4.372) fő táborozhatott. Szinte minden táborozás jelentős önkormányzati támogatással valósult meg.

**A gyermekek átmeneti gondozása** érdekében az önkormányzat - a helyettes szülői ellátás biztosítására - a XX. kerületi Önkormányzattal kötött ellátási szerződést, míg a *gyermekek átmeneti otthoni ellátására* szerződéssel rendelkezik Újpest Önkormányzatával - 8 férőhelyre („Aranyhíd” Gyermekek Átmeneti Otthona).

Az **„Aranyhíd” Gyermekek Átmeneti Otthona** 2001. évtől a személyes gondoskodás körébe tartozó gyermekjóléti ellátások egyik formája keretében, a Gyermekvédelmi törvény alapján működik. Az intézményt Újpest Önkormányzata tartja fenn – de ellátási szerződéssel gondoskodik a XV. kerület gyermekeiről is.

*A Gyermekek Átmeneti Otthona az 1997. évi XXXI. tv. (Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról) szerint olyan családban élő 0 – 18 éves korú*

*gyermek befogadására teljes körű ellátással, aki nevelése átmenetileg valamilyen ok miatt családon belül nem megoldható, illetve átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül maradtak vagy veszélyeztetett élethelyzetben vannak.*

2011. évben az „Aranyhíd” Gyermek Átmeneti Otthona az addigi 3 – 18 éves korú gyerekek csoportja helyett 0 – 18 éves korú gyerekek fogadására kaptak a Fővárosi Gyámhivataltól működési engedélyt. Így a 12 fős gyermekcsoport helyett, 24 fő gyermek átmeneti gondozását tudják ellátni, két csoportban.

- 0 – 7 éves korú gyermekek ellátása I. csoport – 12 fő
- 7 – 18 éves korú gyermekek ellátása II. csoport – 12 fő

Az „Aranyhíd” Gyermek Átmeneti Otthona segítséget nyújt – a gyermekjóléti központtal együttműködve – a gyermek családjába történő visszatéréséhez.

Az átmeneti otthon személyi feltételei a jogszabályban előírtaknak megfelelnek. A két csoport – 12-12 fő gyermek – összesen 24 gyermek ellátását 13 fő felnőtt látja el.

2011. évben az átmeneti otthon épülete felújításra került. A tetőszerkezetét kicserélték, a beázásokat megszüntették, az udvart játszótérre, kellemes környezetté alakították.

A tetőtéri szint felújítása után új bútorzatot, berendezést kapott. 2012-ben fejeződött be ez a felújítási, berendezési folyamat. A tálaló konyhába új konyhabútort kaptak, valamint a mosókonyha helyiségébe új mosógép került. Az otthon így kellemes, barátságos, minden igényt kielégítő berendezéssel ellátott környezetet biztosít az itt élő gyermekek számára. Fő feladataik voltak 2012-ben is a tanulmányi munka, szabadidős tevékenység, nevelési feladatok, gondozási feladatok.

Az iskolákkal szoros kapcsolatot tartanak; a gyerekek iskolai munkáját napi szinten figyelemmel kísérik. Ez azért is fontos, mert a hozzájuk érkező gyerekek nagyon-nagy lemaradással, hiánnyal érkeznek. Az évisméltések, túlkorosság nagyon gyakori. A 6 -8 tantárgyból bukott gyereket, aki még tanulni sem tanult meg, megfelelő szintre hozni komoly feladat. Az állandó figyelemmel kísérés, a napirend és a rendszeres foglalkozás segíti a tanulásukat. Az átmeneti otthonba érkező gyerekek családjukban nem tanulták meg, nem vált szokássá az alapvető viselkedési kultúra. Nevelési feladataik így a közösségben komoly erőfeszítést igényelnek. A szokásrendek kialakítása, a megfelelő viselkedés elsajátítása a feladatuk. Ezt a munkát a szülőkkel közösen kell, hogy végezzék, ugyanis a szülők felügyeleti joga tovább él. Így nemcsak a gyermeknél kell a normákat kialakítani, hanem a szülőknél is. Ez sokszor kemény harcok árán sikerül csak. A gyerekeket itt kell megtanítaniuk az alapvető higiéniai szabályokra, tisztálkodásra, a megfelelő étkezési kultúrára, a megfelelő öltözködésre. A kiscsoportnál *a gondozási feladatok* az elsőszámú tevékenységek.

2012. év nyarán a nagycsoport gyermekeivel teljes létszámban a korábbi évekhez hasonlóan a Szelidi-tó mellett táboroztak, több kirándulást, illetve egyéb – az otthonon kívül – szervezett egyéb szabadidős programra is elvitték a bent lakó gyermekeket.

Az átmeneti otthon dolgozói munkakapcsolat keretében együttműködnek:

- a XV. kerületi Gyermekek- és Ifjúságvédelmi Központtal, a kapcsolat évek óta stabil, jól kidolgozott rendszer
- a Gyámhatóság munkatársaival
- az oktatási-nevelési intézmények vezetőivel, osztályfőnökökkel, tanárokkal, gyermekvédelmi felelősökkel.

Állandó szoros kapcsolat, ami sokszor sajnos nem problémamentes,

- a gyermekvédelmi szakszolgálat munkatársaival
- az egészségügyi ellátó hálózattal
- a rendőrséggel, bírósággal, ügyészséggel
- karitatív egyházi szervezetekkel
- valamennyi gyermekvédelmi feladatot ellátó személlyel és az e területen feladatot ellátókkal.

Az „Aranyhíd” Gyermekek Átmeneti Otthona 2011-es évben is ellátta az ellátási szerződés alapján a XV. kerületi Önkormányzat arra rászoruló gyermekeit. Az átmeneti otthon a Gyermekvédelmi törvény szellemében olyan családok gyermekeit fogadta, akik krízishelyzetbe kerültek, életvezetési problémákkal küzdenek, vagy az egyedülálló szülő hosszabb kórházi kezelésben vett részt. A 2012-es évben a XV. kerületből 25 fő (2011-ben 31 fő, 2010-ben 24 fő) ellátott gyermek volt.

Év	2010.	2011.	2012.	
<b>Naptári nap</b>	365	365	366	<b>2010-2012</b>
<b>Gondozási nap</b>	1711	2852	3137	
<b>Férőhely</b>	8	8	8	
<b>Férőhelyek Kihasznáaltsága</b>	4,69	7,81	8,57	<b>7,02</b>
<b>Fő</b>	24	31	25	

Ez a létszám az átmeneti otthonban ellátott 72 főnek a 49%-a, míg 2011-ben az ellátott 57 főnek az 54 %-a volt. A XV. kerületi gyermekekre eső gondozási napok száma: 2012-ben 3137 nap, 2011-ben 2852 nap, 2010-ben 1711 nap. Az intézmény gondozási napja 2012-ben 6432 nap, míg 2011-ben összesen 4504

nap. Az elmúlt három év adatait összehasonlítva figyelemfelkeltő emelkedő tendenciát láthatunk.

Gyakoriak a lakhatási problémából adódó kríziselhelyezések, a két illetve három gyermek (testvérek) azonos időben történő elhelyezése, amely előidézte az elmúlt esztendőkből a XV. kerületből ellátott gyermekek gondozási napjainak jelentős növekedését.

***Az intézménybe kerülés okai (2012):***

Szülők életvezetési problémái:	<b>21 fő (29%)</b>
Szülők egészségi problémái:	
Gyermek egészségi problémái:	
Szülők szenvedélybetegsége:	
Gyermek szenvedélybetegsége	
Lakhatási probléma (összesen):	<b>28 fő (39%)</b>
- Kríziselhelyezés:	21 fő
- Hajléktalanná válás:	7 fő
- Elégtelen lakhatási körülmények:	
Bántalmazás (fizikai, szexuális, lelki):	
Szülő, vagy gondviselő indokolt távolléte:	<b>5 fő (7%)</b>
Családi konfliktus:	
Anyagi probléma:	
Gyermek magatartási problémája:	<b>18 fő (25%)</b>
Gyámi tisztség megszüntetése:	

***Az intézménybe kerülést kezdeményezte (2012):***

Szülő:	<b>6 (8%)</b>
Gyermek:	<b>3 (4%)</b>
Más intézmény (összesen)	<b>63 (88%)</b>
- Oktatási intézmény-	
- Egészségügyi intézmény	<b>2 (3%)</b>
- Hatósági kezdeményezés	<b>9 (14%)</b>
- Gyermekjóléti központ	<b>51 (81%)</b>
- más szociális intézmény	<b>1 (2%)</b>

***Az intézményből kikerülés okai (2012):***

Szüleihez hazakerült:	<b>43 fő (60%)</b>
Más hozzátartozóhoz került:	
Gyermekvédelmi szakellátásba került:	<b>13 fő (18%)</b>
Nagykorúvá vált:	
Egyéb helyre került:	
Még bent maradt:	<b>16 fő (22%)</b>

A statisztikai adatok alapján a 2010-es évben 37 fő gyermeket gondoztak, 2011. év végéig ez a létszám 57 főre, majd 2012-év végére 72 főre emelkedett.



A családok-, illetve a gyermekek átmeneti gondozását a **Szociális és Rehabilitációs Alapítvány** által fenntartott szociális gondozási központ biztosítja, a XV. kerület Önkormányzatával kötött ellátási szerződés szerint. A Szociális és Rehabilitációs Alapítvány által működtetett családok átmeneti otthonaiban igénybe vehető ellátás célja a családban nevelkedő gyermek(ek) egészséges testi-lelki fejlődését veszélyeztető körülmények elhárítása, rendezése. Az ellátás feltétele, hogy a szülők vállalják az együttműködést átmenetileg fennálló életvezetési problémáik megoldásában. Az átmeneti otthonba a szülő(k) kérésére, egy részletes helyzetfelmérő beszélgetést követően kerülhetnek be a családok, illetve amennyiben az indokolt az intézmény családgondozói ún. előgondozásban is részesítik a jelentkezőket (ez a gondozási együttműködés olyan formája, amely megelőzi a bekerülést).

Az Aporháza utcai Integrált Intézményben **2** gyermekvédelmi intézmény működik, amelyben egy **21** családos férőhelyen nyújtják az ellátást (a „Szivárvány” Családok Átmeneti Otthonába 11 családot tudnak ellátni, a „Fészek” Családok Átmeneti Otthonába pedig 10 családot tudnak befogadni). A XV. kerületi családoknak emellett lehetőségük van még **10** darab ún. kiléptető lakásban is igénybe venni az ellátást. A kiléptető lakások olyan külső intézményi férőhelyek, amelyek önállóbb életkörülményeket biztosítanak a családoknak, ugyanakkor ezen ellátás igénybevételének is alapvető feltétele a megfelelő gondozási együttműködés. Az átmeneti otthonok *maximum 12 hónapig* tudják befogadni a családokat, amely időtartam *indokolt esetben 6 hónappal meghosszabbítható*.

A családok többféle módon juthatnak el az intézményhez: vagy saját maguk értesülnek erről az ellátási formáról, vagy valamelyik társintézmény javaslatára keresik fel a Szociális és Rehabilitációs Alapítványt. *A családok átmeneti otthonai a XV. kerület egyéb szociális és gyermekvédelmi intézményeivel együttműködve végzik a rászoruló családok segítségét.*

Rendszeres az együttműködés az intézmény és a főváros XV. kerületének Önkormányzata, a „Fióka” Gyermek- és Ifjúságjóléti Központ, a Családsegítő Szolgálat, a Nevelési Tanácsadó, a Védőnői Szolgálat, valamint a XV. kerület nevelési és oktatási intézményei között.

A családgondozók lehetőség szerint már a beköltözés előtt kialakítanak egy együttműködést a jelentkezőkkel, ez az ún. előgondozás. Az együttműködés ezen fázisának célja az intézményi létre, a gondozási együttműködésre való felkészülés, az együttműködés lehetséges kereteinek tisztázása (miben kér segítséget a kliens, miben tudunk neki segíteni). A gondozás időtartamának lejártát követően egy utánkövetési időszak következik, ez az ún. utógondozás.

Az utógondozás célja annak elősegítése, hogy az elért eredmények tartósan fennmaradhassanak, vagyis a kiköltözött lakó tartósan képes legyen az önálló életvitelre.

*A XV. kerületi ellátási szerződés keretében ellátottak számának alakulása az elmúlt években (Családok Átmeneti Otthona – Integrált Intézmény)*

	2010.	2011.	2012.
<b>ellátott családok száma</b>	63 család	51 család	74 család
<b>ebből felnőtt</b>	103 fő	82 fő	134 fő
<b>gyermek</b>	123 fő	110 fő	160 fő
<b>ellátást igénylő családok száma összesen</b>	225 család	201 család	213 család
<b>ebből felnőtt</b>	n. a.	84 fő	375 fő
<b>gyermek</b>	n. a.	117 fő.	455 fő
<b>védelembe vett gyermekek*</b>	13 fő	26 fő	5 fő
<b>szakellátásba került gyermekek</b>	0 fő	2 fő	1 fő

\* A védelembe vett gyermekek száma az összes intézményben ellátott gyermekekre vonatkozik, tehát van akinél már a beköltözés előtt megtörtént a védelembe vétel.

Az intézmény munkatársai a gyermekekkel kapcsolatos problémák közül az alábbiakat tapasztalták leggyakrabban:

- szülő-gyermek közötti kapcsolati probléma
- az intézmény és a szülő közötti együttműködési probléma
- szülők közötti kapcsolati problémák
- szülők életvezetési probléma
- anyagi problémák
- lakhatási problémák

A leggyakoribb intézkedési formák a családtagoknak nyújtott tanácsadás, illetve családi konzultációk, segítő beszélgetések voltak, de rendszeres a gyermekjóléti szolgálatnak történő telefonos, illetve írásos jelzés is. Az elmúlt évekhez képest 2012-ben jelentősen kevesebb gyermekvédelmi intézkedésre volt szükség. A korábbi növekvő tendencia az elmúlt évben megfordult, így csökkent a védelembe vett és a szakellátásba került gyermekek száma is. Miután nagyobb volumenű pozitív változások sem az ellátottak szociális helyzetében, sem társadalmi státuszában nem következtek be az előző évekhez viszonyítva, így feltételezzük, hogy ennek a tendenciának a gyermekvédelmi társintézményekkel kialakított jó együttműködésük állhat a háttérben.

Az elmúlt évben ennek ellenére sajnos tovább mélyültek a kifejezetten szociális jellegű problémák, amelyek eddig nem tapasztalt kihívások elé állítják a gyermekvédelmi rendszer egészét. A gyermekvédelmi problémák hátterében az esetek jelentős részében a családok megélhetését, vagy egyre inkább a túlélését, fennmaradását veszélyeztető körülmények állnak. Itt elsősorban a munkába állás nehézségeit tudják említeni, amely értelemszerűen közvetlen hatással van a család önfenntartási és önálló életvezetési képességére is. A munkavállalási problémák sokféle negatív hatással járnak:

- a szülők kénytelenek feketemunkát vállalni, amely tovább növeli életkörülményeik bizonytalanságát, tervezhetetlenségét, illetve a kiszolgáltatottságot (sok esetben nem fizetik ki a munkabérüket, ilyenkor nincs lehetőség a jogorvoslatra),
- a családok elvesztik önerejű motivációikat, hospitalizálódnak,
- nő a családon belüli feszültség és ennek következtében a konfliktusok is kiéleződnek,
- deviáns szülői mintákat közvetítenek a családban nevelkedő gyermek felé,
- az átmeneti gondozás időtartama jelentősen kitolódik stb.

Azt tapasztalják, hogy jelentősen nőtt azoknak a száma, akik úgy vesztik el lakhatásukat, hogy jelentős, milliós nagyságrendű tartozásokkal rendelkeznek (díjhátralék, vagy banki hitel). Az intézményeikben lakók között a korábbi évekhez képest megnőtt azoknak a száma, akiknél a gondozási cél már nem a lakáscélú megtakarítás, illetve a jövő tervezése, hanem a felhalmozódott tartozások kezelése, törlesztése, annak érdekében, hogy a szülők legalább a legális munkavállalásra képesek legyenek, és ne vigye el keresetük jelentős részét az adósságok bírósági úton történő behajtása. Az esetek egy részében erre sajnos nincs sok esélyük, mert a lakhatás elvesztését követően ezekre a tartozásokra már a díjhátralék kezelő programok támogatásai sem vehetők igénybe, a hitel tartozások esetében pedig egyáltalán nincsenek támogatások.

Egy gyermekek átmeneti gondozását végző intézmény kevés eszközzel rendelkezik ahhoz, hogy a gyermek veszélyeztetettségének átmeneti megszüntetésén túl az egész család életkörülményein javítani tudjon. Éppen ezért úgy gondolják, hogy ha nem csak asszisztálni szeretnének a negatív társadalmi folyamatokhoz, hanem hatékony segítséget kívánnak nyújtani ellátottjaiknak, akkor a komoly anyagi korlátok ellenére is bővíteni kell szolgáltatásaik körét. 2012-ben ennek érdekében több pályázati projektet is indítottak. Ezek a pályázati programok elsősorban a családok átmeneti otthonaiban nevelkedő gyerekek szükségleteire reagáltak, de ezen túlmenően a szülők számára is nyújtottak megoldási alternatívákat, sőt olyan marginalizálódott társadalmi csoportok bevonását is célozták, mint az intézményi ellátáshoz hozzá sem jutó hajléktalanok köre (életvitelszerűen utcán, közterületen élők).

**A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet „Tandem” pályázati programja, mely 2012. novemberében indult, kettős célkitűzéssel indították. Egyrészt az intézményeikben lakó gyermekek fejlesztését tűzték ki célul, másrészt korábbi munkaerő-piaci programjuk szolgáltatásait kívánták bővíteni.**

**A gyermekek fejlesztéséhez** egy fejlesztőpedagógust is bevontak a projektbe, akinek bérét a program költségvetéséből finanszírozták. A fejlesztés a családgondozás szerves részeként valósult meg, ezzel az volt a céljuk, hogy ez a módszertani eszköz ne csak átmenetileg legyen része a szakmai profilnak, hanem hosszabb távon is beépülhessen a szolgáltatási körükbe.

Az Integrált Intézmény férőhelyein ellátott **160** gyermek részképességeinek felmérését követően egy szakmai stáb javaslata alapján történt a programba bevont gyermekek kiválasztása. A leggyakoribb részképesség zavarokat az alábbi területeken tapasztalták: beszédkésztség, grafomotorika, auditív memória, beszédprodukció, időbeli tájékozódás és szociális készségek (a felmérések emellett más részképességeket is vizsgáltak). A részképességek hiányosságai, zavarai következtében ezek a gyerekek elmaradtak korosztályukhoz képest a tanulmányaikban és súlyos hiányosságok mutatkoznak szociális készségeikben is. A programba eddig 11 gyermeket vontak be és látványos eredményeket értek el már ez alatt a rövid idő alatt is (átlagosan 10 alkalommal történt fejlesztés minden gyermek esetében, egyéni vagy csoportos formában). A gyerekek szinte mindegyikénél jelentős javulás állt be az adott részképességben. Volt példa a 30%-os javulásra, de volt olyan gyermek, amelynél 70-75%-os javulást mértek. A napokban indul a program második szakasza, amely 2013. júniusáig tart, ebbe újabb 11 gyermeket vonnak be.

**A második programszakasz egy újabb elemmel is bővül, a MesÉd (Mesélő Édesanyák) programmal,** amelynek keretében a szülőket tanítják meg arra, hogy hogyan lehet gyermeküknek mesét olvasni, segítve ezzel a gyermek lelki fejlődését és erősítve a családi kohéziót. Tapasztalataik szerint az átmeneti otthonokban lakó szülők nagy része alacsony iskolai végzettsége miatt olyan alapvető képességeknek van híján, mint az olvasás, a számolás, ezért ezen képességeikben megerősítve őket egy 12 alkalmas programsorozat keretében támogatják a szülői kompetenciáik fejlődését. A programokon résztvevő szülők minden alkalommal egy-egy mesekönyvet is kapnak ajándékba. A programba természetesen mesélő édesapákat is várnak.

**A munkába állást segítő programelem** keretein belül együttműködést építettek ki más kerületi szervezetekkel, cégekkel (MUFTI, Palota-15. Kft, Répszolg Nonprofit Közhasznú Kft stb.) lakóik munkába állásának elősegítése érdekében. Egy átfogó kérdőíves adatfelvétel révén létrehoztak ellátottjaik munkaerő-piaci

adottságairól egy adatbázist is, amelynek segítségével célzottan tudnak munkalehetőségeket, vagy képzéseket közvetíteni a programba bevont álláskeresőknek.

A pályázat keretében együttműködést kötöttek egy másik civil szervezettel, a Brand Alapítvánnyal is, akikkel egyes programelemeket közösen valósítottak meg az Aporháza utcai intézményükben. A program szolgáltatásai az alábbiakból állnak: pályaaorientációs felmérés, egyéni konzultáció, csoportos tréning, munkajogi tanácsadás és képzés (pl. számítógépes ismeretek oktatása).

A munkaerő-piaci tréninget az elmúlt 4-5 hónapban 6 fő fejezte be sikeresen, akik pozitív attitűdváltozáson mentek keresztül saját sikerélményeik következtében. A néhány napja lezárult programszakasz alatt többen sikeresen munkába álltak, de a többi résztvevőnél is nagyfokú motiváltságot tapasztalnak a munkába állást illetően.

*2012. év augusztusa óta részesei a kerületi összefogással megvalósításra kerülő **TÁMOP-5.3.3. pályázati programnak**, amely a XV. kerület közterületein élő hajléktalan emberek számára nyújt **komplex segítséget**, úgymint bentlakásos intézményi ellátást, szociális munkát, majd később lakhatási támogatást is.*

Az elmúlt év májusában *egy másik hasonló profilú pályázati programot is elindítottak* a XXII. kerület Zagyva u. 6B. szám alatti intézményükben, amely jelenleg is zajlik. Ezt a **Hajléktalanokért Közalapítvány által kiírt „Vissza az utcáról” pályázatának keretében valósítják meg**. Ebbe a programba hajléktalan nőket és párokat is bevontak. Az intézményi ellátásból kiszorultakat célzó programjaikkal hosszabb távon szeretnék elérni, hogy a hajléktalanság által sújtott emberek ezen csoportját is hatékonyan tudja segíteni a XV. kerületi ellátórendszer, *különös tekintettel arra, hogy esetenként gyermekes családok is kerülnek olyan helyzetbe, hogy életvitelszerűen utcán, közterületen kénytelenek tölteni az éjszakákat.*

A 2012-es évben is *nagy hangsúlyt fektettek a családi és gyermekprogramokra és a tehetséggondozásra.*

Az elmúlt évben is számos családi és gyermekprogramot rendeztek (farsang, húsvét, gyermeknap, mikulás ünnepség, karácsony). Az iparművész kollégák által tartott kézműves foglalkozások keretében a gyerekek heti 2-3 alkalommal készíthettek és készíthetnek jelenleg is saját kezűleg játékokat, dísz tárgyakat és más kézműves termékeket. Az elmúlt évben ismét megrendezték a házi tehetségkutató versenyüket, az Apor Faktort, ahol az intézményben lakó gyermekek és felnőttek bemutathatták egyéni képességeiket. Az év folyamán más szervezetekkel közösen is szerveztek gyermekprogramokat (pl. Bohócok a Láthatáron Csoport).

A rendezetlen bérleti jogviszonyok és a magas közüzemi díjtartozások miatt számos „kilakoltatás” történt a 2012-es évben a kerület szociális bérlakásaiból,

de emellett egy működő szociális bérlakás politika is kidolgozásra került az Önkormányzat részéről.

*Alapítványuk az év folyamán mindvégig aktív tagja volt a bérleti jogviszonyok felmondását vizsgáló, illetve a problémás élethelyzetekre megoldást kereső önkormányzati munkacsoportnak.*

**Az elmúlt évben 10 olyan gyermeces családot láttak el, javarészt a munkacsoport javaslatára (16 felnőtt és 17 gyermek), amelyben a gyermeket veszélyeztető körülmények álltak elő a bérleti jogviszony felmondása és a család lakhatásának megszűnése következtében.** A kilakoltatott családok mellett 2012-ben is láttak el olyan családokat intézményeikben, akik lakhatásukat a bedőlő lakáshitelük miatt veszítették el. Ezen két problémacsoport kezelése és megoldása a gyermek veszélyeztetésének átmeneti megszüntetésén túl meghaladja egy gyermekvédelmi intézmény kompetenciáit, ezért az elmúlt évben egy olyan szakmai programcsomagot dolgoztak ki, amely a XV. kerület szociális intézményi ellátórendszerének átfogó és hosszú távú fejlesztésére tesz javaslatokat. Ezen javaslatcsomag mentén további együttműködési lehetőségek nyíltak a kerület önkormányzatával. Ennek egyik eredménye az a közös törekvés, melynek célja hosszabb távon újabb ellátási formák kidolgozása a szociális problémák hatékonyabb kezelése érdekében (pl. több szintű családok ellátás).

*Az elmúlt évben lakóik közül 5 család jutott szociális alapon önkormányzati bérlakáshoz.* A családok kiválasztásánál a kerület önkormányzata javaslataikat is figyelembe vette, mely javaslatokat a család motivációi, az anyagi stabilitás és az intézményi együttműködés tapasztalatai és minősége, valamint az ellátásban eltöltött időtartam alapján tették.

*A XV. kerület Önkormányzata az elmúlt évben a korábbihoz képest plusz anyagi segítséget is nyújtott az alapítványuknak, tekintettel arra, hogy pénzügyi problémáik esetenként már a szervezet működőképességét veszélyeztették.*

**2012-ben mindvégig aktívan működött az önkéntes programjuk,** s bár önkénteseik száma folyamatosan változott, kialakult egy hosszabb távon is kitartó stáb, amely ennek köszönhetően egész évben tudta segíteni az intézményben lakó családokat (pl. korrepetálással).

Fontosnak tartják, hogy más önkéntes programokkal is kapcsolatot építsenek ki, hogy ennek révén is megismerhessék a máshol kialakult jó gyakorlatokat, illetve átadhassák saját tapasztalataikat. Ennek érdekében 2-3 havonta **az elmúlt évben is megtartották az önkéntes találkozót, (a SZÉRA Social Club-ot)** amelyet szokás szerint egy koncerttel zártak. A koncertet adó zenekarok elsősorban

olyan formációk, amelyekben valamelyik önkéntes segítő, vagy valamely kolléga zenél.

Önkéntes programjuk sikerességét többek között az is igazolja, hogy **2012-ben hajléktalan intézményük egyik lakója nyerte el az országosan meghirdetett „év önkéntese” díjat, a családi és gyerekprogramok szervezése, valamint a közösségépítés terén kifejtett önkéntes segítő munkájáért.** Az érintett lakó lakásproblémája idő közben megoldódott, így a tavalyi évben kiköltözött intézményükből, de a mai napig visszajár hozzájuk önkéntes segítőként.

Közösségépítő tevékenységük következtében az intézményben olyan barátságok ismeretségek születnek, amelyek a kiköltözést követően is megmaradnak és erős támaszául szolgálnak a sokszor törekeny önfenntartó képességgel kiköltöző lakóiknak. Sok olyan ismeretségről tudnak, amely még évek múltán is megmarad a kiköltözés után is. Ha jelzés érkezik a részükre, hogy valamely elköltözött lakó életkörülményei ismét romlóban vannak és kapcsolatba kerülnek vele, akkor igyekeznek olyan megoldásokkal is segíteni, amelyek révén elkerülhető az ismételt intézményi ellátás (pl. lakáscserében, munkába állásban nyújtott segítség).

## **7. Az önkormányzat és a civil szervezetek együttműködése, szabadidős és sport programok**

Az önkormányzati alapellátásba, a gyermekvédelmi feladatok megvalósítása érdekében - együttműködési megállapodás keretében - a **Szociális és Rehabilitációs Alapítvány** kapcsolódott be, amely a hajléktalan családok átmeneti otthoni ellátását vállalta át. Az alapítvány a szerződésben előírt kötelezettségét 2012-ben is teljesítette. Az erről az évről szóló beszámolójukat az önkormányzat illetékes bizottsága megtárgyalta és elfogadta.

Önkormányzatunk a civil szervezeteket pályázat útján anyagilag is támogatja és támogatások elosztását szabályozandó - 4/2011 (II.22.) civil szervezetek pályázati önkormányzati támogatásáról szóló helyi rendelet formájában - kialakította a civil stratégiáját.

2012-ben is több olyan civil szervezet kapott anyagi támogatást, amelyik a kerületi fiatalok, gyermekek szabadidős programjai szervezéséhez, egészségük fenntartásához kapcsolódik. A támogatott alapítványok hátrányos helyzetű gyermekekkel, családokkal foglalkoznak a saját céljaik keretein belül. 2012-ben a XV. kerületi Önkormányzattól az alábbiakban felsorolt alapítványok, egyesületek kaptak támogatást felhasználási témakörönként maximum 200.000 forintot:

<b><i>CI</i></b>	
CORTEX Alapítvány	200. 000,- Ft
Lehetőség a Rászorulóknak Alapítvány	80. 000,- Ft
Micimackó és a Természet Alapítvány	80. 000,- Ft
Pestújhelyi Iskoláért Alapítvány	200. 000,- Ft
Toronyhír Újpalotai Média Alapítvány	200. 000,- Ft
<b><i>CII</i></b>	
Lehetőség a Rászorulóknak Alapítvány	80. 000,- Ft
LURKÓ- II. sz. Összevont Óvodák Alapítvány	200. 000,- Ft
Szülők, Tanítványok a Kolozsvár úti Iskoláért Alapítvány	200. 000,- Ft
Szabó Miklós Alapítvány	200. 000,- Ft
<b><i>CIII</i></b>	
LURKÓ- II. sz. Összevont Óvodák Alapítvány	200. 000,- Ft
Unilever Tömegsport Egyesület	100. 000,- Ft
<b><i>CIV</i></b>	
Micimackó és a Természet Alapítvány	36. 000,- Ft
<b><i>CV</i></b>	
Értelmes Életért Alapítvány	100. 000,- Ft
Gondoskodás Gyermekeinkért Alapítvány	100. 000,- Ft
Lehetőség a Rászorulóknak Alapítvány	50. 000,- Ft
LURKÓ- II. sz. Összevont Óvodák Alapítvány	100. 000,- Ft
Szülők, Tanítványok a Kolozsvár úti Iskoláért Alapítvány	100. 000,- Ft
Ószirozsa Alapítvány	50. 000,- Ft

A XV. kerület **sportéletét** három nagy területre oszthatjuk: diáksport, szabadidősport, versenysport.

A diáksport az intézményi, tanórán kívüli sporttevékenységet öleli fel. A kerület óvodáiban - az önkormányzat támogatásának köszönhetően - 2012-ben is kiegyensúlyozott volt a diáksport működtetése. Ebben az évben is megvalósították az óvodák a mindennapi testmozgást és a sportfoglalkozásokat.

Több óvodában saját szervezésű sportfoglalkozásokat is szerveztek. Figyelemre méltó, hogy több helyen testtartásjavító, megelőző tornával segítették a kicsik egészséges fejlődését. A kerületi diákolimpia versenyrendszerében is részt vettek: futóversenyt, játékos ügyességi váltóversenyt, focitornát szerveztek.

Az általános iskolákban és a középiskolákban tanuló diákok mindennapos testedzési lehetőségét valamennyi nevelési-oktatási intézmény biztosította. A sportfoglalkozások egy része délután, a kötelező tanórák után valósult meg. Szintén a délutáni órákban végzik a képzett szakemberek a gyógytestnevelési



torna és úszás foglalkozásait. Az iskolák diáksport szervezetei az iskolai sportkörök (ISK) és a diáksport egyesületek (DSE). A kerület nevelési-oktatási intézményeiben 2012-ben 4 iskolai sportkör és 9 diáksport egyesület működött. A tanulók kötelező tanórán kívüli sporttevékenységét ők szervezték. Biztosították - az igények felmérése után - a sportcsoportok működését, házi bajnokságokat, kerületi szintű versenyeket, kirándulásokat, táborokat szerveztek. A diáksport szervezetek alapvetően tömegsport jellegű foglalkozásokat tartottak a mozogni vágyó gyermekeknek. Ezen kívül sokszínű, széles sportági választékot kínáltak - az igényekhez igazodva - nem csak a népszerű sportágakból. Felkészítették a sportolókat a diáksport versenyekre, megteremtették a versenyzés lehetőségét, feltételeit. Működésük alapfeltétele a kerületi önkormányzat támogatása.

A kerületi diáksport versenyek a két nem számára öt korcsoportban, két nemben és 18 sportágban zajlottak: többek között atlétika, asztalitenisz, úszás, darts, floorball, kézilabda, kispályás labdarúgás, kosárlabda, röplabda és tollaslabda volt terítéken. A versenyeken összesen 3740 fő (330 csapat és 1248 egyéni versenyző) vett részt.

A **GYIÖK** 2012-ben is aktívan részt vett a kerületben működő diákönkormányzatok munkájának koordinálásában. Folytatta a Csomópont Ifjúsági Információs Pont kialakítása pályázathoz kapcsolódó feladatokban való részvételt, az ifjúsági szabadidős programok szervezésében, lebonyolításában, táborok aktív szereplői voltak.

A **GYIÖK** részt vett a kerületi iskolai illetve önkormányzati rendezvényeken, melyet az elfogadott munkatervében is rögzített. Az önkormányzati, majd az iskolák által szervezett ünnepeken is képviselték a korosztályukat. Aktív, együtt gondolkodó, a kerületi rendezvényeken önkéntes segítőként részt vevő csapat alakult ki, akik kiemelt szereplőivé váltak az intézményük tanuló ifjúságának.

A XV. kerületi **GYIÖK** hírneve már több helyre és messzebbre eljutott, mint magának az ifjúsági szervezetnek a tagjai. A **GYIÖK** jelenlegi vezetése ezzel akkor szembesült, amikor részt vett Kalocsán, 2012. március 2-4. között az Országos Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzatok Találkozásán. Erre az eseményre minden esztendőben sor kerül, és a kalocsai már a XIII. ilyen rendezvény volt. Itt az aktív állampolgári szerepre készítették fel a fiatalokat, Magyarország Külpolitikai Stratégiájának, valamint a fiataloknak szóló nemzetközi lehetőségeket ismertették a nem formális tanulás módszereivel.

A kerületi **GYIÖK** képviselők 2012-ben meghirdették a kerületi iskolákban a **GYIÖK** Katedra díjat, melyet minden évben az adott iskolában tanító pedagógusok kaphatnak meg a tanulók szerint kiemelkedő szakmai közösségi

munkát végző pedagógusok közül. A GYIÖK mindenkori képviselői próbálták megőrizni az előző ciklusokban tevékenykedő testületek által képviselt értékeket, valamint a korábban megszokottnál aktívabb munkával igyekeztek katalizáló, koordináló, közvetítő szerepet vállalni a kerületi nevelési-oktatási intézményekben tanuló diákok érdekében. Ennek érdekében a GYIÖK az intézményekben működő diákönkormányzatokkal aktív kapcsolatot tartott fenn és részt vett a munkájuk koordinálásában.

Itt fontos megemlíteni, hogy az eddig felsorolt kerületi intézmények mellett a szabadidős programok szervezésében érdemi szerepet játszik a kerületi **Csokonai Művelődési Központ**, illetve az általa működtetett négy művelődési tagintézmény, amelyek felölelik a kerület három, egymástól viszonylag jól elkülöníthető településrészét. Mind a négy telephelyen szerveznek olyan klubokat, programokat, amelyekbe a gyermekek, a fiatalok, illetve a kisgyermekes családok is bekapcsolódhatnak. Néhány példa a kínálatból: baba-mama klubok, zenei fejlesztő foglalkozások, játszóházak, táncházak, gyermekszínházi előadások, zeneklub, GÉMSZ számítástechnikai klub, zenei koncertek, húsvéti, karácsonyi, farsangi rendezvények. Évtizedes hagyománya van a gyermeknap rendezvényeknek és a családi kirándulásoknak is. A gazdasági válság negatív hatása leginkább talán a Csokonai Művelődési Központ táborainak látogatottságán érződött. A nyári gyermek programok nívós napközi elfoglaltságot biztosítottak az érdeklődő családok számára. 2012-ben többek között az alábbi napközis jellegű és utazó nyári táborokban talált magának hasznos nyári elfoglaltságot számos gyermek.

Napközis jelleggel szervezett táborok:

- Színjátzó tábor
- „Mesevár” – kézműves tábor
- Akrobatikus rock’ and roll edzőtábor
- Számítógépes tábor
- Tánc tábor
- „Tűzoltó legyek, vagy katona...” tábor – hivatás tábor
- Balett tábor
- Fotó- és animációs tábor
- Modellező tábor

Utazós tábor:

- Számítógépes tábor
- Akrobatikus rock’ and roll edzőtábor

- Barlangász tábor
- Lovas tábor
- Akrobatikus rock' and roll tanfolyam táborozása

Családi tábor:

- Baba-mama klub tábora

Szinte minden **közoktatási intézményhez** kapcsolódik valamilyen civil támogató szervezet, alapítvány, amelyek elősegítik az oktató és nevelőmunkát, illetve különféle programokat szerveznek a tanulók számára (például kirándulások, üdülések megszervezése, illetve anyagi támogatása, lovaglás biztosítása, eszközbeszerzések, játékvásárlások, stb.).

## **8. Jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedések**

Budapest XV. kerületében a nyilvántartott veszélyeztetett kiskorúak száma a 2010. évi gyermekszámhoz (1278) és a 2011. évi (1272) adathoz képest, 2012. évben további csökkenést (1252) mutat.

A 2012. év december 31-i nyilvántartás szerint a gyámhatóság, kiskorú veszélyeztetése miatt indult védelembe vételi eljárás keretében 72 gyermek (46 család) esetében döntött a védelembe vétel mellett. Ez a tavalyi évhez (119 fő – 85 család) képest csökkent. Tárgyévben a gyámhatóság 41 fő kiskorút vett fel nyilvántartásába, és 88 kiskorú védelembe vételét szüntette meg. Az előző évben a védelembe vett kiskorúak számában (83 fő), ellenben 2012-ben a megszüntetésre került esetek (88) számában volt jelentős emelkedés. A védelembe vétel megszüntetésére közel azonos arányban nagykorúvá válás illetve eredményesség miatt került sor.

A védelembe vétel oka - a 2012. év során nyilvántartásba vett (41 fő) védelembe vételi esetből - a szülőnek 27, a gyermeknek 14 esetben felróható magatartás, cselekmény volt. A védelembe vételre 20 fő esetében a gyermekjóléti központ, 21 főnél egyéb szerv javaslata alapján került sor, ez utóbbi elsősorban az iskolai mulasztások kapcsán védelembe vett kiskorúakra vonatkozik. Ezekből a statisztikai adatokból továbbra is nyomon követhető, hogy a jelzőrendszer tagjai eleget tesznek törvényi kötelezettségüknek.

A 2012. évben a gyámhatóság védelembe vételi felülvizsgálatot 140 alkalommal tartott (105 családot, 125 főt érintett). A felülvizsgálatok száma az előző évekhez viszonyítva folyamatosan nő. Az eljárások ebben az évben 25 gyermeknél zárultak a védelembe vétel megszüntetésével, annak

eredményessége miatt, 69 kiskorúnál döntött a gyámhatóság a védelembe vétel fenntartása mellett, ebből más gyermekvédelmi intézkedésre tett javaslatra 11, két éve fennálló védelembe vétel miatt a gyámhivatal értesítésére 1 esetben került sor. Családba fogadás engedélyezése 2 gyermeknél történt, nagykorúság okán 12, illetékességből történő áttétel miatt 4 esetben, ideiglenes hatályú elhelyezés miatt 1 kiskorúnál szűnt meg a védelembe vétel. A számok továbbra is azt mutatják, hogy a védelembe vételnek elsősorban prevenciós hatása van a súlyosabb problémák kialakulására, a gyermekek családjukból történő kiemelésének elkerülése érdekében, a családok egyre súlyosbodó szociális, mentális problémáinak megoldására kevésnek bizonyul.

2012. évben 19 kiskorú ideiglenes hatályú beutalásáról döntött a jegyzői gyámhatóság, ebből 11 főt gyermekotthonba, 6 gyermeket harmadik személyhez és 1 főt nevelőszülőhöz helyezett. A családból történő azonnali kiemelés okaként továbbra is elsősorban (13 esetben) a szülő elhanyagoló magatartása, nem megfelelő életvitele, rossz szociális körülményei szerepeltek, 6 esetben volt a beutalás oka a kiskorúak deviáns viselkedése (iskolai hiányzás, csavargás). Nyomon követve az ideiglenesen beutalt gyermekek sorsát, közülük a gyámhivatal 1 főt helyezett vissza a gondozó családhoz, 13 főt átmeneti nevelésbe vett, 1 fő a külön élő szülőhöz, 4 gyermek harmadik személyhez került. Ebből azt a következtetést lehet levonni, hogy a gyámhatóság ideiglenes hatályú elhelyezéséről való döntései nagyobb részben megalapozottak voltak.

A szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetése miatt eljárás alá vont fiataalkorúak és gyermekkorúak száma, a gyámhatóságra 2012. évben érkezett jelzések szerint 39 fő volt, ami az előző évihez (35 fő) hasonló számot mutat. Az elkövetők között most is nagyobb arányban (23 fő) voltak a fiúk. Nőtt azonban a szabálysértést elkövető lányok aránya (12 fő) az előző évihez (2 fő) képest. A szabálysértési cselekmények (24 eset) közül az igazolatlan iskolai hiányzás (15), a lopás (3) és a garázdaság fordult elő egynél több esetben. A bűnelkövetések (15) között is a lopás volt legnagyobb számban (5), ezen kívül még a garázdaság (3), rablás (2), kábítószerrel való visszaélés (2) fordultak elő nagyobb arányban. Az elkövetések okaként többnyire a rossz baráti társaság, haszonszerzés, meggondolatlanosság és a mentális, családi problémák szerepeltek.

A jelzőrendszer tagjai közül elsősorban a rendőrség, ügyészség, iskola és egy esetben a szabálysértési hatóság küldött jelzést, bűncselekményt vagy szabálysértést elkövetett kiskorúakról. A jelzett esetek közül 11 kiskorúnál került sor védelembe vételre, a többinél a gyámhatóság az eljárását megszüntette.

Az iskolai mulasztásokkal kapcsolatos eljárása során a gyámhatóság 10 órát meghaladó igazolatlan hiányzás esetén 140 tanulónál küldött tájékoztatást a törvényes képviselő részére, az igazolatlan mulasztások jogkövetkezményeiről.

50 órát elért igazolatlan hiányzásról 72 esetben kapott jelzést a gyámhatóság. Ezekből a hatóság az eljárást 10 esetben megszüntette (okok: ismeretlen helyen vagy külföldön tartózkodás, utólagos igazolás). A támogatás folyósításának jogerős felfüggesztésére 21 tanulónál került sor. A felfüggesztett iskoláztatási támogatás a szociálisan rászoruló (rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő) családok (13 gyermeknél) számára eseti gondnok által, természetben kifizetésre került. Az eseti gondnoki feladatokat (19 főnél) kerületünkben hozzátartozó (9), a polgármesteri hivatal munkatársa (6) és iskolai gyermekvédelmi felelősök (4) látták el. Az iskolai mulasztás ügyek ebben az évben is nagy terhet róttak a gyámhatóságon dolgozó munkatársakra, mert azok folyamatos és egyre bővülő feladatokkal járnak (felfüggesztés, védelembe vétel, felülvizsgálatok, eseti gondnok elszámolások stb.).

Az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének kezdeményezésére 50 tanuló esetében került sor. A felfüggesztés vagy szüneteltetés megszüntetésére, tankötelezettség teljesítése okán 14 főnél volt lehetőség.

## **9. A gyámhivatal gyermekvédelmi feladatai és hatósági intézkedéssel elrendelt gyermekvédelmi tevékenysége**

Gyámhivatal hatáskörébe tartozó *gyermekvédelmi hatósági intézkedés* a gyerek ideiglenes hatályú elhelyezése, átmeneti nevelésbe vétele, tartós nevelésbe vétele, utógondozásának elrendelése, az utógondozói ellátás elrendelése, a családbafogadás engedélyezése, és a nevelési felügyelet elrendelése. *Szociális jellegű feladata* a gyermekvédelmi rendszerben, a pénzbeli ellátások körébe tartozó a gyermektartásdíj megelőlegezésének elrendelése, és az otthonteremtési támogatás megállapítása az állami gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek számára.

### ***Ideiglenes hatályú elhelyezés***

A gyámhivatal a gyermeket a gondozó családból kiemeli és ideiglenes hatállyal elhelyezi, ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti és emiatt azonnali elhelyezése válik szükségessé. Lehetőség szerint a gyermeket a különélő szülőnél, család közeli személynél, és legvégső esetben átmeneti elhelyezést biztosító szakellátó intézményben kell elhelyezni. Ilyen gyermekvédelmi intézkedést a gyámhivatalon kívül hozhat a jegyzői hatáskörben eljáró gyámhatóság, a rendőrség, az idegenrendészeti hatóság, a

menekültügyi hatóság, ügyészség, bíróság és a büntetés végrehajtási intézet parancsnoksága.

	2010	2011	2012
<i>Ideiglenes hatályú elhelyezés</i>	27	18	20
<i>Gyámhivatal döntött (esetben)</i>	(2)	(2)	(8)
<i>Családba való visszahelyezés</i>	2	1	5
<i>Állami gondoskodás elrendelése</i>	17	14	11
<i>Harmadik személy, ill. családbafogadó szülő</i>	3	3	4

Az elmúlt évben 20 gyermeknél született döntés az ideiglenes hatályú elhelyezés elrendeléséről (2011-ben 18 gyermeknél).

8 gyermeknél a gyámhivatal hozta meg a döntést (2011-ben 2 gyermeknél), a többi esetben a jegyzői hatáskörben eljáró gyámhatóság, illetve a rendőrség. A gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezést követően 5 gyermeknél, (2011-ben 1 gyermeknél szüntette meg a kiemelést a családba való visszahelyezéssel, 11 gyermeknél döntött az állami gondoskodás elrendeléséről (2011-ben 14 gyermek esetében) és 4 gyermek került harmadik személyhez, illetve családbafogadó szülőhöz, míg (2011-ben 3 gyermek).

Az ideiglenes hatályú elhelyezésre és azt követően a további kiemelésre a szülők elhanyagoló magatartása, életvitel, illetve a gyermek önveszélyeztetése miatt került sor, mely alapellátásban már nem volt kezelhető. Megállapítható, hogy az ideiglenes hatályú elhelyezések és a gyermekek családjukból való kiemelése megalapozott volt, annak ellenére, hogy 5 (2011-ben 1) gyermek visszakerülhetett a családjába. Az alapellátás lehetőség szerint mindent megtett a gyermekek családban tartására.

### ***Állami gondoskodásban nevelkedő gyermekek***

#### ***Átmeneti nevelésbe vétel***

A gyámhivatal a gyermeket átmeneti nevelésbe veszi, ha a fejlődését a családi környezete súlyosan veszélyezteti és a veszélyeztetettségét az alapellátás keretében biztosított szolgáltatásokkal, vagy a jegyző által elrendelt védelembe vétellel nem lehet megszüntetni és a gyermek különélő szülőnél, illetve harmadik személynél (segítő hozzátartozónál) nem helyezhető el.

	2010.	2011.	2012.
<i>Átmeneti nevelésbe vétel</i>	25	17	11
<i>December 31-i állapot</i>	90	84	91

A 2012-es évben **11** gyermek került átmeneti nevelésbe a kerületből (2011-ben 17 gyermek, 2010-ben 25 gyermek). 2012. december 1-én nyilvántartott átmeneti neveltek száma **91** fő volt. (2011-ben 84 fő volt, 2010-ben 90 fő). A fővárosi kerületi adatokat figyelembe véve, ez továbbra is kimagasló szám. A nevelésbe vétel legfőbb oka (45%-ban) a szülők elhanyagoló magatartása, veszélyeztető életmódja, továbbá (55 % - ban) a gyermek önvészélyeztetése, (magatartási, beilleszkedési zavar, mentális betegség, a fiatalok bünelkövetése stb.).

Az átmeneti nevelésbe került gyermekek közül **4** esetben gondozták előzetesen a gyermeket gyermekjóléti alapellátásban, **1** gyermeknél a védelembe vételei eljárás megelőzte a kiemelést, **4** gyermeknél a szülő maga kérte a családból való kiemelést és a gyermekének a nevelésbe vételét **2** gyermek pedig ismételt lett átmeneti nevelt. A gyermekek közül **1** nevelkedett teljes szülői családban a nevelésbe vétel előtt. A gyerekek nagy része osztályismétlés miatt túlkoros volt az adott iskolai évfolyamon.

A szakellátásba kerülő gyermekek körében változatlanul nagy a 12 éven felüliek száma, akik magatartási problémák miatt kerülnek a családból kiemelésre. Az elhelyezést nehezíti, hogy a szakellátó intézményekben továbbra sincs megfelelő férőhely számukra. A gyermekek elhelyezésénél problémát jelentett még a speciális ellátást igénylő gyermekek gondozása, akik súlyos pszichés, vagy disszociális tüneteket mutatnak, illetve pszichoaktív szerekkel küzdenek. Ezen gyermekotthonok feladata lenne az elhelyezett gyermekek szocializációja, reszocializációja, valamint habilitációja és rehabilitációja. Jelenleg a szakellátásban szintén nincsen elegendő férőhely a számukra. Továbbá a szakellátás sem tud megfelelő megoldást nyújtani az önvészélyeztető gyermekek számára. Indokolt lenne megvizsgálni, hogy az alapellátás ezen gyermekek és családjuk számára milyen segítséget, illetve szolgáltatást tud biztosítani, ami hosszabb távon és tényleges megoldását jelentene a családok számára.

#### ***Tartós nevelésbe vétel***

	<b><i>2010.</i></b>	<b><i>2011.</i></b>	<b><i>2012.</i></b>
<b><i>Tartós nevelésbe vétel</i></b>	<b><i>4</i></b>	<b><i>3</i></b>	<b><i>3</i></b>

A gyámhivatal a gyermeket tartós nevelésbe veszi, ha a gyermeknek nincs szülői felügyeleti jogot gyakorló szülője (elhalálozott, bíróság megszüntette a szülő(k) felügyeleti jogát), illetve ha lemondtak róla. A gyermekek állami gondoskodásban való nevelése jobb esetben örökbefogadással szüntethető meg, de nagyobb részben a nagykorúvá válásával.

Az elmúlt évben gyermek nem került tartós nevelésbe a kerületből 2012. december 01-én 3 gyermek nevelkedett tartós nevelésben. (2011-ben 3 gyermek, 2010-es évben 4 gyermek). A gyámhivatal célja a gyermekek

családban való nevelkedésének elősegítése érdekében az örökbefogadások elősegítése.

### ***Utógondozás***

A gyámhivatal az átmeneti, illetve tartós nevelés megszüntetését követően legalább egy évre elrendeli a gyermek, illetve a fiatal felnőtt utógondozását. (Fiatal felnőtt esetén akkor, ha ezt ő is kéri.) Célja, hogy elősegítse a családi környezetbe való visszailleszkedésüket, ill. az önálló életkezdésüket. A gyámhivatal felügyelete alatt az utógondozói feladatokat kiskorúak esetén a gyermekjóléti szolgálat családgondozója, nagykorúaknál a szakellátó intézmény utógondozója végzi.

Az elmúlt évben **8** kiskorú gyermek részére rendelt ki a gyámhivatal családgondozót utógondozói feladatok ellátására (2011-es évben 6 gyermek, 2010-es évben 7 gyermek részére) és **8** fiatal felnőtt részesült utógondozásban. (2011-es évben 24, 2010-es évben 4 fiatal). Az év során **3** utógondozás szűnt meg. (2011-es évben 5, 2010-es évben 7).

	<i>2010.</i>	<i>2011.</i>	<i>2012.</i>
<i>Utógondozó kirendelése</i>	<i>7</i>	<i>6</i>	<i>8</i>
<i>Utógondozásban részesült</i>	<i>4</i>	<i>24</i>	<i>8</i>
<i>megszűnt</i>	<i>7</i>	<i>5</i>	<i>3</i>

### ***Utógondozói ellátás***

A gyámhivatal az állami gondoskodásból kikerült fiatal felnőtt kérelmére engedélyezheti az utógondozói ellátást a 24. életévének betöltéséig, amely további lakhatást és gondozást biztosít a szakellátó intézmény keretein belül.

A 2012-es év során **8** fiatalnál engedélyezték az ellátást és **6** fiatalnál szüntették meg. Az utógondozói ellátásban részesülő fiatalok a XV. kerületben a lakáspályázatoknál kiemelt figyelemben részesülnek.

### ***Családbafogadás engedélyezése***

A gyámhivatal a szülő(k) és a családbafogadó személy együttes kérelmére a szülő egészségi állapota, indokolt távolléte, vagy más családi ok miatt engedélyezheti, hogy a családbafogadó személy a gyermeket meghatározott ideig átmenetileg befogadja, gondozza és nevelje.

	<i>2010.</i>	<i>2011.</i>	<i>2012.</i>
<i>Családbafogadás engedélyezése</i>	<i>48</i>	<i>40</i>	<i>35</i>
<i>December 31-i állapot</i>	<i>164</i>	<i>133</i>	<i>157</i>



A 2012-es évben 35 gyermek, (2011-es évben 40 gyermek) nevelkedett családbafogadó szülőnél. 2012. december 1-én a kerületben 157, (2011. december 31-én 133 gyermek) állt gyámság alatt. 25-en nevelkedtek közeli, illetve távolabbi hozzátartozónál (bírószági döntés alapján) és közülük 35 gyermek gondozását családbafogadó szülő látta el (gyámhivatali döntést követően).

A családbafogadás intézménye iránt változatlanul nagy az érdeklődés, amely lehetőséget biztosít a gyermek elhelyezésénél a gyors döntés meghozatalára. Fontos szempont, hogy a családbafogadás jogintézmények alkalmazására nem kerülhet sor a családon belüli veszélyeztetettség megszüntetése érdekében.

### *Nevelési felügyelet elrendelése*

A nevelési felügyelet elrendelése azon speciális elhelyezést nyújtó nevelésben lévő gyermekek kényszergyógykezelését és szükséges elzárását szolgálja, akik magukra, vagy környezetükre nézve veszélyessé válnak. A nevelési felügyeletet a gyámhivatal rendeli el bírósági kontrollal. A XV. kerületben a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Rákospalotai Leánynevelői Intézetében 2008-as évtől speciális otthon is működik, ahová az ország minden részéről helyeznek el leánygyermeket.

Az elmúlt évben a gyámhivatal kerületi illetékességű gyermek ügyében nem rendelt el nevelési felügyeletet.

### *Pénzbeli ellátások*

#### *Gyermektartásdíj megelőlegezésének elrendelése*

A gyámhivatal az állam részéről a gyermektartásdíjat megelőlegezi, ha a gyermeket gondozó szülő, illetve személy nem képes a gyermek részére a szükséges tartást nyújtani és a gyermektartásdíj fizetésére kötelezett szülő oldaláról a behajtás átmenetileg lehetetlen.

A 2012-es évben gyermektartásdíj megelőlegezése iránt 33 (2011-ben 79 **kérelem érkezett a gyámhivatalhoz**, melyből 24 gyermeknél (2011-ben 48 gyermeknél) lett elrendelve a megelőlegezés. Az újonnan elrendelt megelőlegezések közül 14 esetben 3 évre, 1 gyermeknél 1 évre állapították meg az ellátást. 6 gyermeknél az ellátás ismételten került elrendelésre és 3 gyermeknél rendelkeztek továbbfolyósításról. 2012. december 1-én **71 gyermek** részesült gyermektartásdíj megelőlegezésében 2011-ben 79, 2010-ben 61 gyermek). A 2012-es évben **10.146 000,- Ft.**, míg a 2011-es évben összesen

12.893 000,- Ft került kifizetésre a családok számára, a központi költségvetés terhére (2010-ben 11.578 000,- Ft).

	2010.	2011.	2012.
<i>Gyermektartásdíj megelőlegezésében részesült</i>	61 fő	79 fő	71 fő
	11.578 eFt.	12.893 eFt.	10.146 eFt.

A fenti számokból látható, hogy ezen támogatási formára továbbra is nagy az igény. A Gyvt. legutóbbi módosítását követően a 2012-es évtől a gondozást ellátó személyek változatlan feltételekkel igényelhetik ezen ellátási formát, viszont a megállapítható összeg maximálva lett azzal, hogy a megelőlegezett gyermektartásdíj összege nem haladhatja meg az öregségi nyugdíjminimum összegének 50%-át. (önym.: 28.500,- Ft.)

### ***Otthonteremtési támogatás***

A 2012-es évben **7 állami gondoskodásból kikerült**, nagykorúvá vált fiatal felnőtt részesült otthonteremtési támogatásban, mely az önálló otthon megteremtéséhez nyújtott segítséget, ingatlanvásárláshoz.

A kiutalt otthonteremtési támogatás összege **5.471 000,- Ft** volt, mely a központi költségvetésből került kifizetésre. (2011-ben 4 fő 4.321 000,- Ft, - 2010-ben 3 fő 2.694 000,- Ft). A legtöbb megállapítás az államilag támogatott lakásprogramban való részvételt szolgálja, de a fiatal által bérelt lakásbérleti díjának támogatására is több megállapítás történt.

	2010.	2011.	2012.
<i>Otthonteremtési támogatásban részesült</i>	3 fő	4 fő	7 fő
	2.694 eFt.	4.321 eFt.	5.471 eFt.

A Gyvt. módosítása alapján 2011. január 1-jétől a támogatás igényelhetőségének korhatára 24 életévről 30. életévre emelkedett, ezzel potenciálisan bővült a támogatást igénylők száma. A jogszabály módosítás alapján a támogatás részletekben is nyújtható a fiatal felnőttek számára, ami több terhet jelent a folyósító önkormányzat számára, de a támogatott fiatal érdekeit jobban szolgálja.

### ***Együttműködés***

A gyámhivatal rendszeres személyes és munkakapcsolatot tart a gyermekvédelem jelzőrendszerének szereplőivel (oktatási-nevelési intézmények, védőnők, háziorvosok, rendőrség), az alap- és szakellátó intézményekkel,

különösen a „Fióka” Gyermek- és Ifjúságléti Központtal, az Újpalotai Családsegítő Központtal, a Fővárosi Módszertani Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálattal, gyermekotthonokkal, nevelőszülőkkel, továbbá a jegyzői gyámhatósággal és a Budapest Főváros Kormányhivatala Szociális és Gyámhivatalával és a hivatásos pártfogóval. A gyámhivatal a feladatkörét érintő tájékoztatókkal és kérelem nyomtatványokkal segíti az ügyfelek ügyintézését, valamint „gyámügyi füzetek” című kiadvánnyal az önkormányzati intézmények tájékozódását, melyek köre folyamatosan bővül.

*Megjegyzés: A Gyámhivatalok Kormányhivatalhoz történő átkerülése miatt a statisztika 2012. december 1-ig tartalmaz adatokat*

## **10. Bűncselekmények elkövetése, pártfogói felügyelet, rendőrségi munka**

2011. január 1-től kezdték meg a megyei/fővárosi kormányhivatalok a működésüket, mely keretében számos közigazgatási szerv integrációja történt meg. Ekkor alakult meg a **Budapest Főváros Kormányhivatalon** belül az **Igazságügyi Szolgálat**, mely a következő osztályokból tevődik össze:

- Áldozat segítő osztály
- Jogi segítségnyújtó osztály
- Bűnmegelőzési és Jóvátételi Osztály
- Felnőttkorú Bűnelkövetők Pártfogó Felügyelői Osztálya
- **Fiatalkorú Bűnelkövetők Pártfogó Felügyelői Osztálya**

A XV. kerületi állandó lakóhellyel illetve tartózkodási hellyel rendelkező pártfogoltak esetében a pártfogó felügyeletet 2012. évben *Vékonyné Róka Judit pártfogó felügyelő* a Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzatának Polgármesteri Hivatalában (1153 Bp. Bocskai u. 1-3. sz. alatt) látta el, mely feladatot átvette *Kovács Zsuzsanna pártfogó felügyelő*. A pártfogás 2013. március 04-től a Szentkirályi utcai Hivatalban történik.

### **Statisztikai adatok:**

2012. 01. 01. – 2012. 12. 31 közötti időszakban folyamatban lévő ügyek száma:

- ☞ Ügyészi szakban készült *pártfogó felügyelői vélemény*: **8 fő**
- ☞ Rendőrségi szakban készült *környezettanulmány*: **54 fő**
- ☞ *Folyamatban lévő pártfogó felügyelet végrehajtása*: **128 fő**
  - **fiú: 106**
  - **lány: 22**

### **Bűncselekmény jellegét tekintve:**

- ☞ *Vádemelés elhalasztását* rendelte el az ügyész: **15 esetben**

- ☞ Vádemelés elhalasztását rendelte el az ügyész, *kábítószerrel való visszaélés* ügyében: **46 esetben**
- ☞ *Próbára bocsátásra* került sor: **29 esetben**
- ☞ *Felfüggesztett szabadságvesztésre ítélest* rendelt el a bíró: **33 esetben**
- ☞ *Feltételes szabadságra bocsátás* történt: **3 esetben**
- ☞ *Javítóintézeti nevelésből történő ideiglenes elbocsátás*: **2 esetben**

### Szakmai együttműködés

A hagyományos pártfogó felügyelet végrehajtása mellett nyomozati szakban nyomozóhatóság (rendőrség, ügyészség), illetve a bíróság felkérésére környezettanulmányt, ügyészség, bíróság megkeresésére pártfogó felügyelői véleményt készítenek.

Az utóbbi években előtérbe került az ítélet/határozat egyéniesítése, az általános magatartási szabályok mellett az elkövető szükségleteihez vagy a bűncselekmény típusához igazított külön magatartási szabályok ügyész, ill. bíró általi előírása. Ezekre mindegyik esetben a nyomozati szakban környezettanulmányt és pártfogó felügyelői véleményt készítő pártfogó tesz javaslatot.

A külön magatartási szabályok legtöbbször valamely személyiségfejlesztő, agressziókezelő tréningen vagy egyéni pszichológiai tanácsadáson való részvételt, illetve jóvátételi munkavégzést írnak elő. Természetesen a pártfogás kezdetén lehetőség van a szükségletek aktualizálására, majd a fiatal számára leginkább megfelelő tréning vagy tevékenységi forma kiválasztására. A csoportos tréningek lebonyolítója a Budapest Főváros Kormányhivatala Igazságügyi Szolgálat Bűnmegelőzési és Jóvátételi Osztálya, a jóvátételi munkára a szolgálattal kapcsolatban álló civil szervezetek adnak lehetőséget.

Hasonlóan az előző évekhez, a pártfogó felügyelet tevékenysége, mind a „Fióka” Gyermek- és Ifjúságvédelmi Központ családgondozóival, mind a XV. kerületi Gyámhatóság munkatársaival konkrét ügyekben szoros, konstruktív együttműködés alakult ki, mely a pártfogói tevékenység hatékonyságát segítette.

**A BRFK XV. kerületi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály** tájékoztatása szerint 2012. évben **19** esetben indult büntetőeljárás fiatalkorú bűnelkövetőkkel szemben, míg 2011. évben összesen **51** esetben.

A fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények az alábbi deliktumokban (bűncselekményekben) valósultak meg:

- súlyos testi sértés büntette
- zaklatás vétsége

- visszaélés személyes adattal, vétsége
- vasúti közlekedési biztonság elleni bűncselekmény büntette
- járművezetés ittas állapotban vétsége
- garázdaság vétsége
- közokirathamisítás vétsége
- egyedi azonosítójel meghamisításának büntette
- visszaélés kábítószerrel vétsége
- lopás vétsége
- jármű önkényes elvétele

A büntetőeljárás többségét továbbra is a vagyon elleni bűncselekmények képezték, ezen belül a lopás bűncselekménye. A sértettek szinte minden esetben az elkövetők közvetlen környezetéből (iskolatársak, barátok, ismerősök) kerültek ki. Legtöbbször csoportosan követték el a bűncselekményeket, magatartásuk többnyire agresszív cselekménnyel társult. Zömében mobiltelefont és egyéb értékesebb tárgyakat tulajdonítottak el (néhány esetben ékszert, készpénzt).

Gyermekkorú személyek 2012. évben nem követték el bűncselekményt, azonban 10 esetben váltak bűncselekmény sértettjévé, áldozatává.

A BRFK XV. kerületi Rendőrkapitányságán nincs drogrevenziós előadó, így igény esetén a BRFK Bünt megelőzési Osztály felkérés alapján biztosít előadást az azt igénylő iskolának.

A kapcsolattartás a gyermekvédelmi és gyermekjóléti intézményekkel 2012. évben is az intézkedésben meghatározottak szerint történt. A folyamatos tájékoztatásra levélben illetve telefonon keresztül kerül sor. A „Fióka” Gyermek –és Ifjúsággjóléti Központtal a kerületi rendőrkapitányság harmonikus, kiegyensúlyozott kapcsolatot tart fenn, ugyanígy a Gyámhivatal és a Gyámhatóság munkatársaival is. Amennyiben a Gyámhatóság olyan családhoz kérte a segítséget, ahol várhatóan velük szemben ellenségesen, agresszívan lépnek fel, igénybe vehették és vehetik az egyenruhás állományt.

Hatóságuk által indított közigazgatási eljárások 2012. évben összesen **35** eltűnési ügy vonatkozásában **33 fő** fiatalkorú, **2 fő** gyermekkorú volt. A fiatalkorúak esetében **8 fő** gyermekvédelmi intézményből (Rákospalotai Javítóintézet Utógondozó, Gyermekotthon) **25 fő** családból szökött meg. Az intézményes elhelyezés nem minden esetben volt megfelelő a gyermek számára, de jellemzően kitörési szándék, kalandvágy illetőleg csavargás volt a fő motiváció. A családokból történő eltűnések gyakorisága jellemzően a korai párválasztás miatt kialakult konfliktushelyzet nyomán következett be.

A nevelőintézetből szököttek nagy része az engedélyezett kimenőjéről nem érkezett vissza időben, ilyenkor többnyire a családjukban maradtak, vagy alkalmi ismerősüknél – pénz keresés céljából – tartózkodtak.

A családon belüli erőszak miatt a BRFK XV. kerületi Rendőrkapitányság 41 jelzést küldött a jelzőrendszer tagjainak. Amennyiben a kiskorú veszélyeztetettsége megalapozottnak, valósnak minősült, azonnali intézkedés történt a Gyámhatóság, illetve a Gyámhivatal felé. Az értesített fél minden esetben, írásban tájékoztatta a rendőrkapitányságot az intézkedés módjáról és a lehetőségekről a felmerült problémák megoldására. A nevelőszülőknél elhelyezett kiskorúak esetében a TEGYESZ felé az előzőekben elmondottak alapján történik az intézkedés.

A 37/2009. (OT 22.) ORFK utasítás 25. pontja alapján, továbbá az 55/2009. (XI. 04.) BRFK intézkedésének 5. pontja és e alpontja alapján 2012. januárjától 2 esetben kezdeményezték a bíróság felé ideiglenes megelőző távolságtartást.

## **11. Az ellenőrzések tapasztalatai**

A XV. kerületi Polgármesteri Hivatal Intézményfelügyeleti és Humán Főosztály Szociális és Egészségügyi Osztályához tartozó működési engedélyek kiadásával, a tevékenység rendszeres ellenőrzésével kapcsolatos tevékenység 2012-ben is megtörtént.

Az éves tevékenységről szóló beszámolót, a szakmai tervet, a munkatervet az Intézményfelügyeleti és Humán Főosztály Szociális és Egészségügyi Osztály által készített szakmai ellenőrzésről, törvényes működésről készült összeggzéssel együtt - mindkét érintett önkormányzati intézmény (Egyesített Szociális Intézmény, Egyesített Bölcsődék) vonatkozásában az önkormányzat Szociális, Családvédelmi és Tulajdonosi Bizottsága tárgyalta meg és fogadta el a képviselő-testület által átruházott hatáskörében. A Szociális, Családvédelmi és Tulajdonosi Bizottság az Egyesített Bölcsődék 2012. évi szakmai tevékenységét, gazdálkodását szabályszerűnek értékelte, működését törvényesnek találta.

2012. évben az Egyesített Bölcsődék minden szervezeti egységében ellenőrzést tartott a Budapest Kormányhivatal Népegészségügyi Intézet XV. kerületi illetékességű szakhatósági szerve, vizsgálta a szakhatósági feltételek meglétét, kifogást nem emeltek. *Budapest Főváros Kormányhivatala Szociális és Gyámhivatal vizsgálata 2013. évben várható.*

2012. március havában az ESZI intézményegységeiben a Budapest Főváros Kormányhivatala Szociális és Gyámhivatala átfogó vizsgálatot tartott az illetékes Módszertani Osztály munkatársával együtt. Az ellenőrzést végző hatóságok hiányosságot nem állapítottak meg.

## **12. Megállapítások és a jövőre vonatkozó javaslatok, célok, tennivalók**

A XV. kerületben a gyermekvédelmi feladatok ellátása érdekében folyamatos és szoros együttműködés alakult ki a közoktatási intézmények, a gyermekvédelmi-gyermekjóléti intézmények és az egészségügyi és szociális intézmények között.

A XV. kerületi Önkormányzat a 2012. évben is biztosította a helyi rendeletében meghatározott támogatásokhoz szükséges anyagi erőforrásokat. E támogatások egy része a Szociális törvényben, és a Gyermekvédelmi törvényben meghatározott, másik részük pedig úgynevezett önként vállalt támogatási forma, amely nagymértékben segítette a kerületi gyerekek, fiatalok életét, szociális helyzetét (például: ösztöndíj, szociális támogatás a gyermekétkeztetéshez, stb.).

A kerületi gyerek-ellátórendszerrel a gyermekekkel, gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek elégedettek a kölcsönös tájékoztatással. Jól tudnak egymás munkájára építeni. Több szakember-csoport hangsúlyozta a gyermekorvosokkal való együttműködés fontosságát. Több személyes megbeszélés, képzés igénye is felmerült.

A minőségi munka, a gyermekek fokozottabb védelme érdekében, a preventív munkában azonban még sok tennivaló van, ezért fontos néhány területre kiemelt figyelmet fordítani. A gyermekvédelmi tevékenységről szóló előző évi értékelésekben taglalt feladatok végrehajtását, megvalósulását figyelemmel kísérve továbbra is feladatként tartjuk számon:

- Az önkormányzat biztosítja a helyi rendeletében meghatározott támogatásokhoz szükséges anyagi forrásokat.
- A bölcsődei férőhelyek számának optimalizálását és az ehhez szükséges források biztosítását - pályázati lehetőségek és források felhasználásával.
- *A jelzőrendszer tagjai közötti intenzív munkakapcsolat fejlesztési lehetőségeinek feltárásával a jelzések, viszontjelzések hatékonyságának, gyermekorvosok együttműködési készségének erősítése, Nevelési Tanácsadó munkatársainak gyakoribb bevonása a szakmaközi egyeztető tárgyalásokba*
- A Családvédelem, gyermek és ifjúságvédelem területén szükséges megújulási folyamat koordinálását, támogatását és menedzselését.
- 2013-ban is minél gyakrabban kell szabadidős programokat szervezni a kerületi gyermekek részére - a gyermekintézmények bevonásával - a nyári szünet idején, ezért ehhez biztosítani kell a szükséges forrásokat.

- 2013/2014-es tanévben a Fejlesztő Gondozó Központban – új keretek között, alkalmazkodva a jogszabályi változásokhoz - folytatódhat a minőségi fejlesztő tevékenység. Szükséges a nem kerületi lakosú gondozottak finanszírozásának a megoldása, újabb ellátási szerződések megkötésének kezdeményezése.
- A gyermek és ifjúságvédelmi intézmények folyamatos fejlesztési lehetőségeinek feltárása, megvalósítási lehetőségének pontos feltételeit szükséges megvizsgálni.
- A XV. kerületi Önkormányzat folytatja a „nyitott sportpályákat a lakosságnak” nevű kezdeményezést, amellyel bizonyos iskolai sportlétesítményeket hétvégén elérhetővé tesz a lakosság számára.

Budapest 2013-04-03

Juhászné Dr. Baráth Márta  
jegyző